

ΠΕΡΙΟΔ. ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ'—ΕΤΟΣ 24ον

ΓΡΑΦΕΙΑ 'Οδός Σωκράτους 2—

Διευθυντής—'Εκδότης

Φ. ΠΡΙΝΤΕΖΗΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

'Εσωτερ. 'Απλή Έκδοσις Δρ. 12

» Πολυτελής » » 16

'Εξωτερ. 'Απλή » Φρ. 15

» Πολυτελής » » 20

Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΗΣ ΥΑΛΟΥ

(Συνέχεια και τέλος)

II. 'Ιδιότητες και χρήσεις της υάλου.

Υαλος είναι σώμα διαφανές και λάμπον, σκληρόν δέ ώστε ν' αντέχη εις τόν χάλυβα, ἀλλ' εὐθραυστον, ἀναλύεται ὑπὸ τὴν ἐνέργειαν τῆς θερμότητος και διέρχεται δι' ἔλων τῶν βαθμῶν τοῦ γλοιώδους. Ἡ τελευταία αὕτη ιδιότης ἐπιτρέπει τὴν ἐπεξεργασίαν τῆς εὐκόλως, ὡς νὰ ἐπρόκειτο περὶ κηροῦ.

Θερμαινομένη δὲ ἐπὶ πλέον χάνει τὴν στιλπνὴν ὄψιν αὐτῆς, δηλαδὴ θαμβοῦται και ἀπόλλυσι τὴν διαφάνειαν, καθίσταται ὀλιγώτερον εὐθραυστος, ἀποτελοῦσα

τὴν λεγομένην πορσελάνην τοῦ Ρεωμόρου.

Ἡ υάλος θερμαινομένη μέχρι τήξεως και εὐθὺς ψυχωμένη ἀποτόμως καθίσταται εὐθραυστος, ὡς ὁ πεπυρακτωμένος χάλυψ και πράγματι ἡ ἀπόψυξις αὕτη τῇ ἐπιφέρει εἶδος τι πυρακτώσεως. Ἐπιτυγχάνομεν δὲ ρίπτοντες ἐντὸς ὕδατος στάγόναις τετηγημένης υάλου, μικρὰς σφαίρας, ἐν σχήματι θρόμβων δακρυῶν, γνωστῶν ἐπιστημονικῶς ὡς βατανικῶν δακρυῶν.¹ Αἱ ὑάλιναι αὗται φουσκαί, αἵτινες ἀντέχουν και εἰς τὸν κτύπον σφυρίου διαλύονται εἰς σκόνιν ἀναφῆ, μολίς σπάσωμεν τὴν οὐράν αὐτῶν.

² Βαταυία, ἥτοι ἡ Ὁλλανδία ποτὲ δπου τὸ πρῶτον ἐπενοήθησαν ταῦτα. Βαταυικὸν δάκρυον, υάλινη φούσκα μολίς χυθεῖσα και κρυωθεῖσα εἰς τὸ ὕδωρ, διαλυομένη εἰς κόνιν, ἅμα σπανομένης τῆς οὐράς αὐτῆς.

Τοῦτο συμβαίνει διότι κατὰ τὴν στιγμιαίαν ψύξιν, τὰ μύρια τῆς υάλου μένουσιν τρόπον τινὰ ἀπὸπληκτα, μὴ προφθάσαντα νὰ λάβωσι τὴν θέσιν, ἣν θὰ ἐλάμβανον ἂν ἡ υάλος ἐψύχετο βραδέως. Δηλαδὴ ἡ ἰσοροπία ἐν ταῖς σφαίραις ταύταις εἶναι ἄστατος και ἂν διαταραχθῶσιν ἐξαίφνης, φυσικὰ καταρρέουσι. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον κατασκευάζουσιν μικρὰς φιάλας, τὰ φιλοσοφικὰ φιαλίδια, τὰ ὁποῖα θρύπτονται, εὐθὺς ὡς ρίψη τις ἐν αὐτοῖς τὸ ελάχιστον εὐθραυστον ἀντικείμενον.

Τὸ ὀξυγόνον και ὁ ξηρὸς ἀήρ οὐδεμίαν ἐπίδρασιν ἐξασκοῦν ἐπὶ τῆς υάλου. Ὁ ὕγρὸς ἀήρ, τὸ ὕδωρ, τὰ ἀλάλια, αὐτὰ τὰ ὀξέα δὲν τὴν προσβάλλουσιν εὐκόλως, ἐξαιρουμένου μόνον τοῦ φθοροῦδρικοῦ ὀξέος, ὅπερ χάρις εἰς τὴν ἐξαιρετικὴν αὐτοῦ ιδιότητα μεταχειριζόμεθα πρὸς χάραξιν και διακόσμησιν τῆς υάλου.

Χημικῶς ἡ υάλος εἶναι εἶδος χαλικίτου, δηλαδὴ σύνθεσις χαλικίνης μετὰ τινος βάσεως, (ἀλουμινίου, ἀνθρακος, μαγνησίου, καλλίου, νατρίου, ὀξυδίου τοῦ μολύβδου, και τοῦ σιδήρου κ. τ. λ.)

Ἡ υάλος εἶναι γενικῆς χρήσεως. Εὐρίσκειται εἰς τὴν πτωχοτέραν ἔτι καλύβην, ὡς και ἐν τῷ πολυτελεστέρῳ ἀνακτόρῳ, χρησιμοποιεῖται δὲ παντοῦ, εἰς τὴν ἐπιστήμην, τὴν τέχνην και τὸ ταπεινότερον ἐπάγγελμα.

Ἐν πρώτοις ὑπὸ μορφήν υαλοπινάκων κλείει τὰς οἰκίας μας, κρατεῖ τὸν θερμὸν ἀέρα ἐν αὐταῖς και ἐμποδίζει τὰς ἐξωτερικὰς κακοκαιρίας, ἐνῶ συνάμα δὲν ἀποδιώκει τὸ εὐεργετικὸν φῶς. Κατόπιν ἔρχονται τὰ μύρια ἑκα ὑάλινα σκεῦη και ἀντικείμενα, τῆς κοινῆς χρήσεως, τὰ ἀπειράριθμα εἶδη τῆς κυπελλοποιίας, τῆς φιαλοποιίας, κ. τ. λ. Ἐπειτα οἱ καθρέπται, τὰ ὠραῖα πολυτελῆ κρύσταλλα τῶν θυρῶν και παραθύρων, τὰ καλλιτεχνικὰ κύπελλα, τὰ θαυ-

μαστικής λεπτότητας εύθραυστα άγγελα, οι μεγαλύτερες πολυέλαιοι και οι ποικίλοι λαμπτήρες, μέχρι των ευτελών υκλίνων λαμπών, όπου καθ' έσπεραν συναθροίζονται αι οικογένειαι μας. Προς τούτους σήμερα η βιομηχανία ποιεί μεγίστην χρῆσιν τῆς ύάλου, εκεί όπου δέν τό έφκνταζόμεθα άλλοτε, χρησιμοποιούσα πλίνθους και πλάκκς ύάλου, διά τὰ δάπεδα νοσοκομείων και πολυσυχνάστων μεγάρων, τὰ όποια ούτως εύκόλως πλυνόμενα δι' ύδατος διατηρούνται πάντοτε καθαρά και άνευ μικροβίων. Αφίνομεν πλέον τούς πολυτελείς ύαλοπίνακας και φεγγίτας, τέχνης θαυμασίας και χάριν πολυτελοῦς διακοσμῆσεως.

Τέλος η ύαλος μάς ευεργέτησεν εις τήν όπτικήν, όσον ούδαμου άλλοσε. Τό μικροσκοπίον παρουσιάζει κόσμους άγνωστους εις τούς εκπλήκτους όφθαλμούς μας. Τό δέ τηλεσκοπίον φέρει πλησίον μας τούς ούρανόυς κόσμους. Οι φωτογραφικοί φακοί άποτυποῦσι τήν ζωσαν και τήν νεκράν φύσιν, οι προβολείς και οι κινηματογράφοι μάς προσφέρουν μεγίστας υπηρέσιαις, οι ισχυροί φακοί τών φάρων διευκαλύνουν τήν ναυσιπλοΐαν έν καιρῷ νυκτός, τὰ δίοπτρα επαναφέρουν τήν αλλοιουμένην ύρασιν του άνθρώπου και έν γένει, όπου και άν στρέψωμεν τό βλέμμα, όπου και άν πέση η χείρ μας, είναι αδύνατον νά μη ίδωμεν, νά μη ψαύσωμεν τήν ύαλον, υπό μορφήν χρήσιμον, πρακτικήν, ωφέλιμον η καλλιτεχνικήν, από τῆς ζέσεως του δέρματος υπό του σκυτοτόρου μέχρι τῆς χαραζέσεως του κρυστάλλου υπό του αδάμαντος.

III Περί τών ύαλοπινάκων

Είναι δύσκολον λεπτομερώς νά επεκταθώμεν επί τῆς επεξεργασίας τῆς ύάλου. Ίδου έν ολίγοις: Αι πρώται ύλαι (χαλικίτης και διάφορα όξειδια) τίθενται έντός χραανών εκ γῆς δυστήκτου και αι χραάνας έντός κλιβάνου διά τήν πυράκτωσιν, ήτις επέρχεται ολίγον κατ' ολίγον, έντός δέ τῆς χραάνης ρίπτονται αι προς τῆξιν ύλαι, όπου μετ' ολίγον αναλύονται. Αφού δέ αι χραάνας πληρωθώσι διά 500-600 χιλιογράμμων ύλικου, αυξάνουν τό πῦρ, όποτε επέρχεται η πλήρης τῆξίς, τό ύλικόν κοχλάζει, φουαλίδες σχηματίζονται και άνέρχονται επί τῆς επιφανείας μετὰ τῆς σκωρίας (άκαθαρσιών). Αυξάνουν δέ ακόμη τό πῦρ διά νά συντελεσθῆ η κάθαρσις (λαγάρισμα). Έν τῇ θερμοκρασία ταύτῃ η ύαλος είνε αρκετά ρευστή προς επεξεργασίαν και αφίνουν νά καταπέση τό πῦρ, ίνα τό περιεχόμενον τών χραανών φθάση εις τήν πολτώδη κατάστασιν. Η τελευταία αυτη φάσις ονομάζεται ψυχρά-θέρμανσις.

Οι κλιβανοί εργάζονται νυθημερόν μέχρι θερμοκρασίας 1.500 βαθμῶν. Είνε δέ οικοδομήματα στρογγύλα η ορθογώνια εκ δυστήκτων πλίνθων, κατασκευασμένα κατά τρόπον ται-

ούτον, ώστε νά χρησιμοποιώσιν ελπν τήν υπό τῆς καυσίμου ύλης διδουμένην θερμότητα. Έν ύπόγειον διαμέρισμα εκτείνεται υπό τήν έστίαν, χρησιμεῖον διά τήν συσώρευσιν τών σκωριών και τροφοδότησιν τῆς έστίας δι' αέρος, επεκτείνεται δέ καθ' όλον τό μήκος του οικοδομήματος. Ανωθεν εύρίσκεται η έστία, φέρουσα τὰ δώματα η εδρας, έφ' ών τίθενται αι χραάνας η τὰ δοχεΐα. Προτου δ' εκφύγη η φλόξ, διατρέχει τήν έστίαν, επείτα τόν κλιβανον και θερμαίνει τὰ δοχεΐα, εις εκαστον τών όποιων ανταποκρίνεται μία όπή (θύρα) δι' ής οι εργάται λαμβάνουν τήν ύαλον. Τό όλον δέ στεγάζεται διά του καλουμένου θόλου.

Ο κλιβανος, έν ούτω περιεγράψαμεν, σχεδόν άνεκαθεν τοιαύτην είχε κατασκευήν, ως και έν τῇ ύπ' αριθ. 4 εικόνη φαίνεται, ένθα παρίσταται επί παλαιου σχεδίασματος κλιβανος του 16ου αιώνος. Αλλ' ες εισέλθωμεν εις έν ύαλουργείον. Εκείνο τό όποιον έν τῇ απεράντῃ αιθούσῃ βασιλεύει, είνε η πνιγηρά θερμότης και τούς εκπλήκτους όφθαλμούς μας προσελκύουν οι έν ενεργεία κλιβανοί, εκ τών θυρίδων τών όποιων φλόγες εξέρχονται με ρογχασμόν ύπόκωπον και λάμψιν τυφλώττουσαν, ένῶ πρό αυτών άνδρες ήμίγυμνοι πηγαινοέρχονται, κρατούντες μακρούς σωλήνας, εις τὰ άκραν δ' αυτου πολτώδεις μάζαι είναι προστεκολλημένοι.

Εμπροσθεν εκάστης θυρίδος κείται μικρόν δώμα, έφ' ου εργάζονται οι ασχολούμενοι αποκλειστικῶς εις τό διαμέρισμα αυτό. Έν πρώτοις εις μικρός εργάτης ασχολείται νά θερμαίνῃ τούς μακρούς και σιδηρούς σωλήνας φέροντας εις τό επάνω μέρος ζύλινον περικάλυμμα προς άποφυγήν τών εγκαυμάτων.

Μόλις θερμανθῆ ο σωλήν, ο μικρός ούτος τόν δίδει εις ένα μεγαλειότερον, όστις λαμβάνει δι' αυτου από τήν έν τῷ κλιβανῷ χραάνῃ έν τεμάχιον πολτου, όπερ στρέφει επί τινος μαρμαρινης τραπέζης και τό παραδίδει ούτω κυλινδροποιημένον εις τόν φουσητήν. Ούτος θερμαίνει εκ νέου τήν κυλινδροποιηθεισαν μάζαν, επείτα φουα έλαφρώς και δίδει εις τόν σωλήνα μίαν ρυθμικήν κίνησιν, ως νά ήτο εκκρεμές και εξακολουθεῖ νά φουα. Υπό τήν διπλήν λοιπόν επίδρασιν του αέρος, όστις διαστέλλει τήν μάζαν, και τῆς κινήσεως, ήτις τήν επιμηκύνει, δέν βραδύνει νά λάβῃ κυλινδρικήν σχῆμα. Είτα τήν θερμαίνει εκ νέου και διά τινος αιχμηροῦ σιδηρου διατρυπα τήν κάτω άκραν και διχ νέων κινήσεων ευρύνει τήν όπήν, εως ότου τὰ τοιχώματα του κυλινδρου λάβουν τό κατάλληλον πάχος, όπότε τόν αποσπῶσι εκ του σωλήνος και κόπτουσι τόν λαϊμόν, δι' ου ήτο προσηλωσμένος επί του σωλήνος. (εικ. 5)

Ο κυλινδρος θερμαίνεται επείτα εσωτερικῶς διά πεπυρακτωμένης σιδηράς ράβδου,

Εικ. 5η. Οι κλιβανοί τῆς κυπελλοποιΐας

μεθ' ο σχίζεται κατά τήν θερμανθεισαν διεύθυνσιν, αφού υγράνουν τό έν αυτῆς άκρον διά του βεβρεγμένου δακτύλου των. Τότε φέρουν τούς κυλινδρους εις τούς ειδικούς κλιβάνους προς στρωσιν, όπου θερμαίνονται και μαλακώνονται, τὰ εκ του διχασμου χείλη ανοίγονται και ο κυλινδρος ούτω εξαπλούμενος μεταβάλλεται εις φύλλον και ίσοπεδούται διά τινος ζυλίνης χειρίδος (στίλβωτρον) και είτα ώθειται εις έτερον διαμέρισμα του κλιβανου, όπου ολίγον κατ' ολίγον ψύεται.

Τέλος εξαγουσι τὰς ύάλους εκ του κλιβανου έτοιμούς πλέον και διά του αδάμαντος τὰς κόπτουν κανονικῶς. Διά τὰς διαφόρους δέ όψεις τών ύάλων και παραλλαγὰς μεταχειρίζονται παντοία συστήματα. Διά νά τὰς θαμβώσουν, τὰς θέτουν έντός κιβατιών κινουμένων, έντός τών όποιων ύπαρχει μίγμα ύδατος και ψυμμολίθου η σμιριδοκόνεως. Διά δέ τὰς χρωματιστάς ύάλους έντός τών χραανών ρίπτουν χρωστικά όξέα, τὰ όποια αναμιγνύονται κατά τήν τῆξιν μετὰ τῆς ύάλου. Ηδη δέ η ύαλουργική προοδύσασα καταπληκτικῶς εξευρε τόν τρόπον νά διδῆ εις τὰ ύάλινα αντικείμενα διαφόρους παραλλαγὰς και μορφάς, εις χρώματα, εις σχήματα με εδρας, κυρτότητα, καμπυλότητα, κυμματισμούς κ. τ. λ.

IV. Κύπελλα, φιάλαι, άγγεΐα, κ. τ. λ.

Οι εργάται τών υκλίνων τούτων ειδών είνε εφοδιασμένοι διά τών έν τῇ εικ. 6 εργαλείων, κάθηνται δέ περί ειδικῆς τραπέζης, όπου ύπαρχει πρό αυτών είδος τόνου, όστις στρέφεται ευχερώς μετὰ του σωλήνος, εις τήν άκραν του όποιου εύρίσκεται η ύκλίνη ζύμη, ήτις ούτω λαμβάνει τό σχῆμα του κυπέλλου η του ποτηρίου, τῇ βοηθειά τών διχόφων εργατών.

Η κατασκευὴ τών τεχνητιῶν μαργαριτιῶν είνε πολὺ εύκολος και εύχάριστος. Ο εργάτης έχει έτοιμούς ύκλίνους σωλήνας διαφόρων

διαμέτρων, διηρημένους κατά σπονδύλους 0,02 μήκους περίπου, λαμβάνει δ' ένα εκ αυτών και θερμαίνει εις τήν φλόγα τήν μίαν άκραν του. Όταν αυτη αναλυθῆ και ο σωλήν κλείσῃ, ο εργάτης φουα έλαφρώς από τήν άλλην άκραν και ούτω κατασκευάζεται μικρά φουαλίς, ην τορβύει έλαφρώς διά τινος εργαλείου διά νά μιμηθῆ δοο τό δυνατόν τόν αληθῆ μαργαρίτην, όστις ως γνωστόν έχει αντικανονικότητας τινάς. επείτα δέ αποσπᾶ τήν φουαλίδα από του σωλήνος. Ούτω κατασκευάζει αρκετόν αριθμόν εκ αυτών, τοποθετεῖ επί τινος επιπέδου, έχοντος προς τούτο μικρά κοιλώματα, τὰς φουαλίδας, με τήν όπήν προς τὰ άνω και χύνει εις τό εσωτερικόν των ολίγην κόλλαν θερμῆς ζελατίνης και τέλος εμψύα έν αυτοίς τό ανατολικόν άκρον, δηλαδή διάλυσιν τών αργυροειδών λεπτιών ενός ίχθους του γλυκέος ύδατος έντός αμμωνίας, και ιδου έτοιμοι μαργαρίται, τελείως όμοιοι προς τούς αληθεΐς.

Τὰς γλυφὰς και διακοσμητικὰς χαραζέις επί τών ύάλων επιτυγχάνουν δι' ειδικών μύλων, έν οίς τίθεται σμιριδοκόνις η ψυμμολίθος η μεταχειριζόμενοι τό ύδρογλωρικόν όξυ.

Αυτη είνε έν ολίγοις η ιστορία τῆς ανακαλύψεως, εκμεταλλεύσεως και επεξεργασίας τῆς ύάλου, τῆς εκ ίσου πολυτίμου και απαραιτήτου, όσον και ο σίδηρος διά εύκολίαν τῆς ζωῆς του ανθρώπου.

Σήμερα η ύαλουργική βιομηχανία έχει προοδεύσει εις μέγιστον βαθμόν και οι δυστυχεΐς εργάται τῆς ύάλου χάρις εις τὰς προόδους τών μηχανημάτων, τὰς τελειοποιήσεις τών εργο-

Εικ. 6η. Κατασκευὴ τών φιαλῶν κατά τό νέον σύστημα.

στασίων και τούς προστατευτικούς νόμους δέν υποφέρουν τὰ αφάνταστα μαρτύρια τῆς αρχαιότητας και του μεσαιώνος, ο δέ κόσμος απολαμβάνει τών αγαθών τῆς ύάλου αντί ευτελεστάτου τιμήματος.

(Εκ του γαλλικού)

I. ΔΕΜΟΥΡ

ΤΑ ΕΝ ΕΠΤΑΝΗΣΩ, ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ

ΕΠΙ ΕΝΕΤΟΚΡΑΤΙΑΣ

1204—1797

Σ γνωστόν, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ ἐν Λονδίῳ διεθνούς ἰατρικοῦ συνεδρίου, ἀπὸ τῆς 24 Ἰουνίου μέχρι προσεχούς Σεπτεμβρίου, εἶναι ἡ ἱστορικὴ Ἐκθεσίς τῆς ἰατρικῆς, φαρμακευτικῆς καὶ τῆς χημείας. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἐσκέφθημεν, διὰ τὴν ἀγαπητὴν ἡμῶν, ἥτις σκοπὸν

ἔχει τὴν ἐκλαίκευσιν ἰδίᾳ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, σκοπὸν ἀξιόπαινον, νὰ ρίψωμεν, περὶ τῆς καλῆς γραμμῆς, τινὰς περὶ τῶν φαρμακείων ἐν Ἐπτανήσῳ, ἐρασιθεύσας ἐξ ἐκδιδομένων καὶ ἀνεκδότων πηγῶν. Αἱ γραμμαὶ αὗται μίαν καὶ μόνον ἀξίαν ἔχουσιν, ὅτι ἀφορῶσι τὰ πρῶτα ἐν Ἑλληνικῇ χώρᾳ φαρμακεία, ὧν ἡ σύστασις, σχετιζομένη πρὸς τὴν καθόλου δημοσίαν ὑγείαν ὑπὸ τῶν νόμων τῆς πολιτείας διήκοντο.

Τὰ φαρμακεία, φυσικά, δὲν ἦσαν τότε οἷα τὰ σημερινά. Ἄλλως τε οὔτε ἡ φαρμακευτικὴ τέχνη εὐρίσκειτο, τότε εἰς τὴν σημερινὴν τελειότητα, διότι εἰς τὰ σπάρτανα ἦτο ἡ χημεία καὶ δὲν εἶχε τὴν σημερινὴν εἰδικότητα ἢ φυσικὴ ἱστορία. Ἀπὸ πολλὰς ἐκ τῶν πρώτων ὕλων, ἐξ ὧν τὰ φάρμακα συσκευάζονται ἠγνοεῖτο ἢ ἀξία. Οὔτε ἡ φαρμακολογία ἠδύνατο νὰ ἔχη τὴν σημερινὴν αὐθεντίαν εἰς τὸ ἐξετάζειν τὰς θεραπευτικὰς ιδιότητας τῶν φαρμάκων καὶ εἰς τὸ ὀρίζειν τὰς φυσιολογικὰς καὶ τοξικὰς δόσεις αὐτῶν. Ἡ ἰατρικὴ ἠγνοεῖ τὰ σημερινὰ μέσα πρὸς διατήρησιν τῆς υπαρχούσης ὑγείας καὶ πρὸς θεραπείαν τῆς πασχούσης. Ἄλλως τε αἱ προλήψεις καὶ αἱ δεισιδαιμονίαι ἐπὶ αἰῶνας ἔφερον μεγάλα, μέγιστα ἐμπόδια εἰς τὴν πρόοδον τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης, καὶ μόνον ἡ μεγαλοφυΐα τῆς Βεσαλίου καὶ ἡ σοφία ἰταλοῦ ἰατροῦ—τοῦ Μοργάνη—ἔθεσαν στερεὰς βάσεις εἰς τὴν πρόοδον τῆς ἰατρικῆς.

Ἡ χρῆσις κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους τῶν φαρμάκων ἐγένετο ἀνεῖ ἰατρικῆς συμπράξεως τε καὶ ἐπιτηρήσεως. Οἱ φαρμακοπῶλαι, φαρμακοτρίβαι ἢ ριζοτόμοι μετὰ τῶν φαρμάκων ἐπώλων καὶ ἄλλα εἶδη, ἔχοντα σχέσιν πρὸς τὴν φαρμακευτικὴν. Μετῆρχοντο οὗτοι ἅμα καὶ τοὺς ἐμπειρικοὺς ἰατροὺς κατὰ τὰς ἐλαφράς, ἐννοεῖται, ἀσθενείας. Πρὸς τοῦτοις ὅμως, οἱ συνετοὶ οὐδεμίαν τοῖς ἐδίδον πίστιν, διότι βλέπομεν Μάρκον τὸν Κάτωνα, παρὰ Γελλίῳ, νὰ παραβάλλῃ αὐτοὺς πρὸς τοὺς φλυα-

ρους, οἱ ὅποιοι ἀκούονται μὲν, ἀλλ' οὐδεὶς πίστιν τοῖς δίδει (1). Ἄλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἰατροὶ παρεσκευάζον καὶ προσέφερον εἰς τοὺς ἀσθενεῖς τὰ ὑπ' αὐτῶν διαταττόμενα φάρμακα, καὶ φυσικά, πολλαχοῦ ἐπροτιμῶντο οἱ ἐπιστήμονες ἰατροὶ ἀπὸ τοὺς φαρμακοπῶλαι καὶ ἐμπειροὺς ἰατροὺς.

Δεισιδαιμονέστερον καὶ ἀργυτικώτερον χαρακτήρα εἶχον αἱ ἀρδαί, τὰ περιάπτα καὶ ἄλλα γυνήτεται, καὶ ἀλεξιφάρμακα, ὧν χρῆσις ἐγένετο καὶ ἐν ταῖς ἀσθενείαις ἐπὶ τῶν ὀμηρικῶν χρόνων. Ὁ Ἀσκληπιὸς διδάσκειται ἀπὸ τὸν Χείρωνα τὴν χρῆσιν τῶν ἐπωδῶν. Ὁ Σωκράτης περιπαίξων παρὰ Πλάτωνι ἀποφαινεταί: ἀκαὶ ἐγὼ μὲν εἶπον, ὅτι αὐτὸ μὲν »(τὸ τῆς κεφαλῆς φάρμακον) εἶναι φύλλον τι, κέπιδὴ δὲ τις ἐπὶ τῷ φαρμάκῳ εἶναι, ἢν εἰ μὲν τις ἐπάδοι ἄμα καὶ χρεῖτο αὐτῷ, παντάπασιν ὑγιᾶ ποιοῖ τὸ φάρμακον, ἀνευ δὲ »τῆς ἐπωδῆς οὐδὲν ὄφελος εἶναι τοῦ φύλλου».

Τὴν δεισιδαίμονα φαρμακευτικὴν δύναμιν τῶν ἐπωδῶν καὶ μαγγανειῶν μετεχειρίζοντο, ἰδίᾳ, ὅτε τὰ ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης ἢ ὑπὸ τῆς πείρας ἀναγνωριζόμενα φάρμακα, ἀπέβαινον μάταια. Τοῦτο δὲ ἐγένετο ὅχι μόνον ὑπὸ τοῦ ἀμαθοῦς ὄχλου, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ διακεκριμένους ἀνθρώπους, ἀφοῦ κατὰ τὸν Πλούταρχον, καὶ αὐτὸς ὁ Περικλῆς ἐπέτρεψε ἀπερίαπτον ὑπὸ νηυναικῶν τῷ τραχίλῳ περιηρημένον, ὡς »σφόδρα κακῶς ἔχων, ὅποτε καὶ ταύτην ὑποκρίνομαι τὴν ἀβελτηρίαν».

Τοιαύτης προλήψεως ἐπιχρῆστος, φυσικά, ὑπῆρχον καὶ τὰ προφυλακτικὰ μέσα διὰ παντοίων ἀλεξιφάρμακων. Διὸ ὁ Πλάτων λέγει αὐτῶν ἀμυντηρίων τὰ μὲν ἀλεξιφάρμακα θεῖα καὶ ἀνθρώπινα». Ἐναντίον τῶν τοιούτων ἐπωδῶν μετεχειρίζοντο καὶ ὁμοιοπαθητικῶς ἐνίοτε θεραπείας! Similia similibus curantur.

Οἱ Βυζαντινοὶ ἐνεπνέοντο ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους φυσικῶ τῷ λόγῳ.

Κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς χρόνους τοῦ μεσαίω-νος ἡ ἰατρικὴ καὶ ἡ φαρμακευτικὴ, ὡς καὶ αἱ ἄλλαι τῆς θύραθεν ἐπιστήμης τίποτε σοβαρὸν παρήγαγον. Ἦλθον οἱ ἀρχαῖοι, ἀλλὰ καὶ οὗτοι οὐδὲν σοβαρὸν ἐπραξαν, μεθ' ἑλθῆς τῆς ἐμπιστοσύνης, ἢν πρὸς αὐτοὺς εἶχεν ὁ λαός.

Ἦτο ἡ ἐποχὴ τῶν ἰατροσοφῶν διὰ τὰς ἑλληνικὰς χώρας, συγγραμμάτων μαρτυρούντων τὴν κατάπτωσιν, εἰς ἣν ἡ ἰατρικὴ εἶχε καταντήσει. Πλήρη ἦσαν παντοίων δεισιδαί-

(1) Itaque auditis (loquacum) non auscultatis tamquam pharmacopolam; nam ejus verba audiuntur, verum se nemo committit ei, si seger est (Noet. Att. A. 15).

μονιῶν καὶ προλήψεων ἀναμειγμένων μὲ τὴν διδασκαλίαν τῆς παλαιᾶς ἰατρικῆς. Συμπαθητικὰ φάρμακα, περιάπτα, καθβαλιστικά, ἐξορισμοὶ κατ' ἀσθενείων καὶ βασκανίαι καὶ ἄλλα τοιαῦτα τῆς δεισιδαιμονίας ἔργα ἦσαν εἰς τὴν ἡμερσίαν διάταξιν διὰ μέσου ἐμπειρῶν καὶ γραϊδίων!

Καὶ οἱ ἐμπειρικοὶ ἀμαθεῖς μὲ τὰ συνταγολόγια ἠπάτουσαν τὸν λαόν. Τὰ βυζαντινὰ ἰατροσόφια ἦσαν τόσον διὰδεδομένα εἰς τοὺς Ἑλληνας, ὅσον τὰ συγγενῆ λατινικὰ βιβλία εἰς τὴν δύσιν.

Παρατηρητέον, ὅτι καθὼς εἰς τὴν ἀρχαιότητα τῶν φαρμάκων ἡ περιουσιολογία καὶ σκευασία δὲν ἐλείπευ ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς, οὕτως εἰς τοὺς μετέπειτα χρόνους οἱ μοναχοὶ ἰδίως ἦσαν ἰατροὶ καὶ φαρμακοτρίβαι. Τὰ μοναστήρια καὶ αἱ ἀδελφότητες ἀντικατέστησαν τὰ ἀσκληπιεῖα καὶ οἱ μοναχοὶ καὶ ὁ κλήρος τοὺς ἀσκληπιάδας. Λόγῳ χριστιανικῆς ἀγάπης παρεχώρουν οὗτοι τὰ φάρμακα εἰς τοὺς ἀσθενεῖς, ὡς καὶ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῶν, ὡς ἰατροὶ.

* *

Ἡ κοσμοκράτειρα Ρώμη ἔπνευσε τὰ λοιθία. Τοῦτο βλέποντες οἱ πρακτικοὶ Ἐνετοὶ ἔστρεψαν τὰ βλέμματα αὐτῶν πρὸς τὸ Βυζάντιον. Αἱ ἐμπορικαὶ σχέσεις μεταξὺ Ἐνετῶν καὶ Βυζαντινῶν ἦσαν μεγάλα. Τὸ Βυζάντιον ἔδρασκον ἐπὶ πολὺν χρόνον εἰς τὴν Βενετίαν. Ἄλλ' ὁ ἐνετικὸς λαός, ἦτο λαὸς σφριγώδης καὶ τάχιστα ἐχειραφετήθη, ἠνδρώθη, ἐμεγαλοῦργησεν. Ἐγένετο θαλασσοκράτωρ καὶ ἐκαλλιέργησε τὰς ἐπιστήμας, τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας.

Λοιπὸν καὶ ἡ φαρμακευτικὴ καὶ ἡ φαρμακολογία καὶ ἡ ἰατρικὴ κατὰ τὴν πρώτην τῆς Ἐνετίας ἐποχὴν ἦσαν Βυζαντινικαί. Ἐννοεῖται, ὅτι πρὸ τῆς φαρμακοκρατίας καὶ ἐνετοκρατίας εἰς τὸ Βυζάντιον ἀνήκει ἡ Ἐπτανήσος καὶ κατὰ τὸν βυζαντινὸν τρόπον ἐγένοντο αἱ θεραπείαι τῆς πασχούσης ὑγείας.

Ἡ Βενετία ἐμιμήθη καθ' ὅλα τὸ Βυζάντιον εἰς τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα καὶ τὴν οἰκοδόμησιν. Ὁ πρῶτος πολιτισμὸς τῆς ὑπῆρξε συνεπῶς ἑλληνικός. Τὰ ἰατροσόφια εἰς ἡμερσίαν διάταξιν.

Κατ' ἀρχὰς ἐλευθέρως μετῆρχετο τις ἐν τῇ ἐνετικῇ πολιτείᾳ τὸν ἰατρὸν καὶ τὸν φαρμακοπῶλιν. Οἱ ἐμπειρικοὶ ἀμαθεῖς ἰατροὶ ἦσαν ἀφθονοί. Ὅποιος ἰατρός, χειρουργὸς ἤθελεν, ἤνοιγε φαρμακείον ἢ μᾶλλον φαρμακοπωλεῖον.

Παρατηρητέον, ὅτι κατὰ τοὺς πονηροὺς ἐκείνους τοῦ σκότους χρόνους, οἱ ἀνθρώποι ὀλίγον ἐφρόντιζον διὰ ἐπιστήμας, γράμματα καὶ τέχνας· φύχως αἰσθηθῆς ἦτο ἡ στρατιωτικὴ ἀσκήσις καὶ μόνον εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης ἐπεθύμουν νὰ δρεψῶσι δάφνας! Εἶπομεν, ὅτι ἡ χρι-

στιανικὴ ἀγάπη ἐθέρμαινε τὰς καρδίας τῶν τε ἱερέων καὶ μοναχῶν καὶ δωρεὰν ἐθεράπευον τοὺς πάσχοντας.

Περιορίζετο οὕτως ἡ αἰσχροκερδῆς ἀπάτη τῶν γραϊδίων καὶ τῶν ἀμαθῶν ἐμπειρῶν καὶ ἡ ἀπληστία τῶν κερδαλοφρόνων ἰατρῶν καὶ φαρμακοπωλῶν.

Ἡ περιώνυμος ἰατρικὴ σχολὴ τοῦ Σαλέρνου ἐν τούτοις διέχευε τὸ φῶς τῆς ἐπιστήμης καὶ οἱ ἰατροὶ τῆς μετέβαινον εἰς ἄλλας χώρας ὡς καθηγηταὶ ἢ ὡς ἰατροὶ καὶ οὕτως ἡ ἰατροκαπλία περιορίζετο.

Ἐνεκα τοῦ ἐμπορίου ἡ Βενετία εἶχε καὶ τὴν ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν Ἀράβων, ὅτινες τότε κατεγίνοντο πολὺ εἰς τὴν ἰατρικὴν, ὡς εἶπομεν.

Ἡ Βενετικὴ κυβέρνησις εἶχεν ἀρχίση νὰ τακτοποιῇ τὰ πάντα. Διὸ τῷ 1172 ἰδρῶθη ἡ ἀρχὴ Giustizia Vecchia, σκοπὸν ἔχουσα τὴν προστασίαν τῶν τεχνῶν, τὴν τιμωρίαν τῶν πωλητῶν νενοθευμένων ἐμπορευμάτων καὶ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς διατιμῆσεως τῶν ὠνίων. Ἡ ἀρχὴ αὕτη ἀμέσως ἐφρόντισε καὶ περὶ τῶν φαρμακοκαπῆλων, φαρμακοπωλῶν, ζαχαροπλαστῶν. Σημειωτέον, ὅτι τῶν ἐπιτηδευματιῶν τούτων τὸ κατάστημα ἐλέγετο Spezieria (Spezieria) καὶ περιελάμβανεν ἐπίσης τὸν Δρογιέρα (Droghiera) καὶ τὸν κομφετουριέρα, (Confetturiere) τὸν μανδολάρο (Mandolaro), καὶ τὸν μεντιουάλε (Medicinale).

Τοῦ καταστήματος τὸ πρῶτιστον ἐμπόρευμα ἦσαν τὰ φάρμακα. Ὁ φαρμακοποιὸς ἐκαλεῖτο ἀρωματάριο (aromatario) πρὸς διάκρισιν τοῦ πωλητοῦ τῶν drogues, ἦτοι τοῦ φαρμακεμποροῦ κατὰ τὴν σημερινὴν σημασίαν. Τὰ δνόματα σπετζιέρης καὶ σπετζαρίο ἐπικρατεῖ ἀκόμη εἰς τὴν κοινὴν ἡμῶν γλῶσσαν, ἀντὶ τοῦ φαρμακοποιῦ καὶ φαρμακείου. Ἡ λέξις σπετζιέρης ἐδήλου τὸν πωλοῦντα τὰ specie. (Épices γαλλιστί, διὸ καὶ τὸ épiciere).

Ἐλέγοντο καὶ Apothecarius, pabrarius ἢ piperaius. Ἡ πρώτη ὀνομασία ἐπεκράτησεν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐνθα ὁ φαρμακοποιὸς λέγεται Apothecary καὶ ἐν Γερμανίᾳ, ὅπου λέγεται apotheker. Καὶ παρὰ Γάλλοις ὑπάρχει ἡ λέξις apothecaire καὶ pharmacien. Ἐν Βενετίᾳ τὸ φαρμακείον ἐλέγετο Bottega medicinale καὶ ἀπλῶς Bottega. Καὶ οἱ Ἰσπανοὶ τὸ φαρμακείον λέγουσι Farmacia καὶ Botica.

(* Ἐπεται συνέχεια)

ΤΟ ΥΠΕΡΩΚΕΑΝΕΙΟΝ «ΙΜΠΕΡΑΤΩΡ»

ΗΝ 18ην 'Ιουνίου καθ' τέλευσεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Νέας Ὑόρκης τὸ Γερμανικὸν ὑπερωκεάνειον «Ἰμπεράτωρ» τῆς Ἀμβουργοαμερικανικῆς γραμμῆς, τὸ μεγαλύτερον καὶ πολυτελέστερον ἀτμόπλοιον τοῦ κόσμου. Ἡ Γερμανικὴ βιομηχανία δὲν ἤσυχασεν ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς καθελκύσεως τῆς «Λουζιτανίας» καὶ τῆς «Μαυριτανίας», οὔτε ἐπυθῆθη ἀπὸ τὴν καταστροφὴν τοῦ «Τιτανικοῦ» καὶ ἀπὸ τὴν οικονομικῆς ἀπόψεως ἀποτυχίαν τοῦ «Ὀλυμπικοῦ». Ἡθέλησε νὰ μετρηθῆ ἡ πρὸς τοὺς Ἀγγλοὺς κατὰ θάλασσαν καὶ τὸ κατώρθωσε τόσον εἰς τὸν πολεμικόν, ὅσον καὶ εἰς τὸν ἐμπορικόν καὶ ταχυδρομικόν στόλον.

Ἦνεν τὸ μεγαλύτερον ἤδη καὶ τελειότερον καὶ πλουσιώτερον σκάφος τοῦ κόσμου καὶ ἡ σημαία, ἣτις κυματίζει ἐπ' αὐτοῦ δὲν ἀνήκει εἰς τὴν θαλασσοκράτειραν Βρεττανίαν, ἀλλὰ εἰς τὴν μόνην τῆς συναγωνίστριαν, τὴν βιομηχανον, τὴν ἐπιχειρηματικὴν καὶ ἀλματικῶς προοδύουσαν Γερμανίαν.

Τὸ μήκος τοῦ πλωτοῦ κολοσσοῦ ἀπὸ τῆς πρῶρας, ἦν ἐπιτέφει ὁ ἀετός τῶν Χοεντζόλλερν, μέχρι τῆς πρύμνης, ὑπὲρ τὴν ὅποιαν κυματίζει ἡ τρίχρους τῆς Αὐτοκρατορίας σημαία, εἶνε 919 ποδῶν, ἦτοι πλέον τῶν 277 μέτρων.

Τὸ πλάτος τοῦ εἰς τὸ μέσον εἶνε 98 ποδῶν, δηλαδή περίπου 30 μέτρων. Ὁ κολοσσός αὐτός, ὁ ἔχων χωρητικότητα 50,000 τόνων, ταξειδεύει με ταχύτητα εἰκοσιδυόμισυ μιλίων καθ' ὥραν, παρεχομένην ἀπὸ μηχανὰς συστήματος Τουρμπίνε, τετραπλῆς ἐκτοπίσεως, δυνάμει δὲ 62,000 ἵππων. Οὕτω ὁ «Ἰμπεράτωρ» διαπλέει τὸν ὠκεανὸν ἐντὸς ἑξ ἡμερῶν, ὑπὸ τὴν ὄθυσιν τῶν τεσσάρων παμμεγίστων ἐλικῶν του, ἕκαστος τῶν ὁποίων ἔχει διάμετρον μεγαλειότεραν τῶν πέντε μέτρων, καὶ κάμνει ὑπὸ ὀμαλῆς συνθήκας 185 στρωφὰς τὸ λεπτόν.

Τὸ τεράστιον σκάφος κυβερνᾶται ἀπὸ τέσσαρας πλοιοάρχους α' τάξεως, ὑπὸ τὸν στόλαρχον τῆς Ἐταιρείας, ὅστις εἶνε καὶ ὁ υπεύθυνος κυβερνήτης. Χίλιοι ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἀξιωματικοί, ὑπαξιωματικοί, μηχανικοί, θερμοσταί, ὑπάλληλοι καὶ ναῦται συμπληροῦσι τὸ πλήρωμα, τὸ ὅποδον ἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς ἐπὶ λέκτους τῆς Ἐταιρείας. Οἱ δύο ἴστοι τοῦ «Ἰμπεράτωρ», ἀπὸ τοῦ κύτους μέχρι τῶν ἐπιμή-

κων ἔχουσιν ὄψος ἑβδομήκοντα πέντε μέτρων. Ἡ γέφυρα τῶν κυβερνητῶν ὑψοῦται περὶ τὰ τριάκοντα μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Ἀπὸ τῆς ἰσάλου δὲ γραμμῆς μέχρι τῆς γεφύρας τὸ ὑπερωκεάνειον ἔχει ἑννέα καταστρώματα. Τέσσαρες ἠλεκτρικοὶ ἀνελευστῆρες θέτουν εἰς ἐπικοινωνίαν τὰ καταστρώματα ταῦτα καὶ ἄλλοι πέντε χρησιμοποιοῦνται διὰ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῶν. Τὸ ὄψος τῶν τριῶν καπνοδόχων ἀπὸ τοῦ ἐννάτου καταστρώματος εἶνε 69 ποδῶν, δηλαδή ἄνω τῶν 21 μέτρων. Αἱ καπνοδόχοι αὗται, αἵτινες δὲν εἶνε στρογγύλοι, ἀλλ' ἑλλειψοειδεῖς, ἔχουν ἀνοιγμα, ὧν αἱ διασταυρούμεναι διάμετροι εἶνε δεκατεσσάρων καὶ ἡμίσεος μέτρων. Δέκα χιλιάδες ἠλεκτρικοὶ λαμπτήρες παντὸς μεγέθους καὶ πάσης ἐντάσεως φωτίζουν τὸ πλωτὸν αὐτὸ μεγαθῆριον. Ὀγδοήκοντα καὶ τρεῖς ναυαγισσαστικαὶ λέμβοι καὶ δύο βενζινακάτοι εἶνε ἑτοιμοὶ νὰ προλάβωσι πᾶσαν ἐπανάληψιν τῶν φρικαλεοτήτων τοῦ «Τιτανικοῦ». Ὁ ἀσύρματος τοῦ «Ἰμπεράτωρ» ἔχει ἀκτῖνα ἐνεργείας 1500 μιλίων, οὕτως ὥστε τὸ ὑπερωκεάνειον θὰ εὐρίσκειται εἰς συνεχῆ ἐπικοινωνίαν μετὰ τὴν Εὐρωπαϊκὴν ἢ τὴν Ἀμερικανικὴν ἀκτῆν. Αἱ πέντε ἀγκυραὶ τέλους τοῦ κολοσσοῦ ζυγίζουσιν ἐν συνόλῳ μαζὺ μετὰ τὰς ἀλύσεις τῶν διακοσίους τεσσαράκοντα δύο τόνους.

Κανὲν ξενοδοχεῖον τοῦ κόσμου δὲν ἔχει τὴν πολυτέλειαν καὶ τὰς ἀναπαύσεις, ἃς ὁ «Ἰμπεράτωρ» διαθέτει ὑπὲρ τῶν ἐπιβατῶν του. Μόνον τὸ Αὐτοκρατορικὸν διαμέρισμα περιλαμβάνει δώδεκα δωμάτια με ἐξώστην καὶ θερμοκήπιον καὶ ἑλας τὰς ἀναπαύσεις ἰδεώδους μονοκατοικίας. Ἡ πρώτη θέσις, μόνη, ἐρχομένη ἀμέσως μετὰ τὰ διαμερίσματα πολυτελείας, διαθέτει 229 λουτρά κοινὰ καὶ 146 ἰδιαιτέρα διὰ τοὺς ἐπιβάτας τῆς. Ἡ πρώτη θέσις ἔχει ἐν συνόλῳ 714 στερεωμένας κλῖνας καὶ 194 ἀνάκλιτρα καὶ δεκατέσσαρας κλῖνας διὰ παιδία. Εἰς κάθε ταξιδιὸν του ὁ «Ἰμπεράτωρ» λαμβάνει 7,500 λουτρικὰ προσόψια, 159 ρόμπας λουτροῦ, 9,700 σινδόνια, 30,000 προσόψια, 12,000 καλύμματα προσκεφαλαίων καὶ 143,000 χειρῶμακτρα, ὀλίγης ἀξίας 50,000 δολλαρίων.

Γυμναστήρια, κῆποι, εἰς ρωμαϊκῶς λουτρῶν με δεξαμενὴν πρὸς κολύμβησιν, τουρκικοὶ καὶ ἠλεκτρικοὶ καὶ ἄλλοι λουτήρες δὲν λείπουν διὰ τὴν εὐμάρειαν τῶν ταξιδιωτῶν. Πέντε ἰατροὶ ἐκτελοῦν τὴν ὑγειονομικὴν ὑπηρεσίαν, τρεῖς τηλεγραφεῖται μένουσιν εἰς τὸν ἀσύρματον, δύο τηλεφωνεῖται εἶνε ἀπησχολημένοι εἰς τὸ κέντρον τῆς ὑπηρεσίας, τρεῖς τυπογράφοι στοιχειοθετοῦν καὶ τυπῶνουν τὴν ἡμερησίαν τοῦ πλοίου ἐφημερίδα, εἰς ἐπίμετρον δὲ ὁ «Ἰμπε-

ράτωρ» ἔχει κηπουρὸν καὶ ράπτην. Τὸ μεγαθῆριον ἤρξατο ναυπηγούμενον τὴν 18ην 'Ιουνίου 1910 εἰς τὰ ναυπηγεῖα Βουλκάν, ὅπου καὶ τὰ πολεμικὰ μας σκάφη. Ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ Κάιζερ καὶ καθελκύσθη τὸν Μάϊον τοῦ 1912. Χίλιοι ὀκτακόσιοι ἐργάται ἐπὶ τρία ἔτη εἰργάζοντο εἰς τὴν ναυπήγησιν, ἣτις ἐγένετο ἐντὸς ἐνὸς ἑκατομμυρίου ἐργατικῶν ὥρων. Ὁ «Ἰμπεράτωρ» ἐστοίχισεν ἐπτάμισυ ἑκατομμύρια δολλάρια, ἦτοι 37,500,000 φράγκα.

ΠΕΡΙΚΛ. ΚΑΠΠΑΤΟΣ

Ἐν ἐκ τῶν ἠθικότερων μελῶν τῆς γιγαντιαίας βήμασι προοδουούσης πόλεως Ἀργουστολίου, πρωτευούσης τῆς εὐάνδρου Κεφαλληνίας, συνεχίζων τὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Συμβολιογραφικὸν ἐπάγγελμα, ἀρχάμενος ἀπὸ τοῦ ἔτους 1858 καὶ εὐδοκίμως τοῦτο μετερχόμενος μέχρι σήμερον, ἐπιληφθεὶς τούτου μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἀνεμίχθη καὶ δρᾷ εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ ἐν Ἀργουστολίῳ ἐργατικοῦ Συνδέσμου ἢ «Ἀλληλοδοθῆται», ἐκλεγείς ἀντιπρόεδρος τῆς διοικήσεως τὸν Σύνδεσμον ἐπιτροπῆς καὶ πρόεδρος τῆς κοσμητείας τοῦ αὐτοῦ Συνδέσμου, ὅστις Σύνδεσμος πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἴδρυσεν τὴν ἐκείσε λίαν ἐπωφελεῖ ἀπὸ κοινωνικῆς ἀπόψεως σχολὴν τῶν ἀπόρων παιδίων, συντηρουμένην οὐ μόνον ὑπὸ ἔποψιν πνευματικῆς μορφώσεως, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἔποψιν παροχῆς ἐνδύμασιων καὶ ὑποδήσεως ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ μεγάλου τῆς νήσου ἐκεῖνης εὐεργέτου Π. Βαλλιάνου, ὅπως δὲ πεισθῆ τις περὶ τῆς θαυμασίας δράσεως τοῦ Συνδέσμου ἐκεῖνου καὶ τῆς τε ῥητορικῆς δεινότητος καὶ τῆς προσπαθείας τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος κ. Γ. Καππάτου, πρὸς ἠθικοποίησιν τῶν συμπολιτῶν του, ἀρκεῖ ν' ἀναγνώσῃ τις τὸν ἐναρκτήριον λόγον αὐτοῦ κατὰ τὴν σχολικὴν ἐορτὴν τῶν Ἀπόρων Παιδίων, γενομένην κατὰ τὴν πρώτην Κυριακὴν τοῦ μηνὸς Μαΐου ἐ. ἔ. τὴν ὑπ' αὐτοῦ ὁμοίως γενομένην προφορικὴν καὶ ἀπὸ στήθους διάλεξίν του, γενομένην κατ' Ἀπρίλιον ἐ. ἔ. καὶ κατακεχωρημένην εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 97 καὶ ἀπὸ 9 'Ιουνίου τρ. ἔ. φύλλον τῆς ἐκείσε ἐκδιδομένης ἐφημερίδος ὁ «Ἐλεγχος».

Ἀφορμὴν εἰς ταῦτα ἔλαβον ἐκ τοῦ ἐξῆς περιστατικοῦ: Ἐσπέραν τινα συναντήσας τὸν ῥηθέντα κ. Γ. Καππάτον εἰς τὸ κεντρικὸν καφενεῖον τῆς πόλεως Ἀργουστολίου, ἐξέφρασα τὸν θαυμασμόν μου διὰ τὴν ἐντως καταπληκτικὴν πρῶσον τῆς ὠραίας πόλεως τῶν, διὰ τε τὴν καθαριότητα, φωτισμόν, οἰκοδομὰς καὶ λοιπά, ἔτι δὲ περισσότερο, ὅτι καθ' ὄλον τὸ διάστημα τῆς ὀλιγοήμερου ἐκείσε διαμονῆς μου δὲν ἤκουσα ἔττω καὶ ἓνα ἀγυῖσπαιδα νὰ

βωμολογήσῃ, ἔπερ καὶ ἀνέφεραν εἰς τὸν φίλον μου κ. Καππάτον, οὗτος δὲ μοι εἶπεν, ὅτι εἰς τοῦτο τὰ μέγιστα συντελεῖ ἡ ἐκείσε ὑπὸ τὸν Σύνδεσμον διοικουμένη νυκτερινὴ σχολὴ τῶν Ἀπόρων Παιδίων ἐπὶ τῇ ἐρωτήσῃ μου δὲ, ἂν ἐνεργοῦνται ἐν αὐτῷ διαλέξεις, μοι ἀπεκρίθη ὅτι ἐνεργοῦνται ὑπὸ διαφόρων τῆς πόλεως λογίων καὶ μετ' ἀφελείας μοι εἶπεν, ὅτι καὶ αὐτὸς ἐνήργησε τινὰς καὶ ἐκ τούτου λαβὼν ἀφορμὴν, ἀνέγνωσα ταύτας.

Τὸ Ἀργουστολίον βαθμηδὸν καὶ ἀθουρόως κατέστη μοναδικὴ πόλις, μὴ ὑστερούσα σχεδὸν εἰς τίποτε τῶν παραθαλασσίων μεγαλοπόλεων, διότι καὶ θέσιν μοναδικὴν κέκτηται καὶ πόλιν ὠραίαν καὶ καθαρὰν καὶ λαμπρὰς οἰκοδομὰς, πλατείας καὶ ὁδοὺς, με θέατρον, λέσχας, καφενεῖα κ.τ.λ. φ. π.

ΣΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΑΣ

Ὁ Νοῦς Σου τρέχει πῶ πολὺ ἀπὸ τ' ἀστροπελέμ,
τὸ μάτι Σου ὄσο κρατεῖ
ὁ κόσμος ὅλος βλέπει.
Ἐχεις γὰρ σὴπιρο τὸ λαὸ
στέμμα σιρατὸ καὶ σιόλο
καὶ εἶσαι ἡ δόξα ἡ ἀθάνατη.
Ἐοῦ σὸ ἔθνος Σου ὄλο.
Τὸ τιμημένο Σου σπαθί
ποῦ σ' ἰώφιασεν ἡ Νίκη.
Εἰς τοὺς Ἐχθρούς Σου αἰώνιο
τὸν πανικὸν δ' ἀφήκη.

Ζάκυνθος

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΑΛΟΥΤΗΣ

ΤΥΡΕΚΟΡ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ

5,000 χιλιομ. άνωθεν της Ευρώπης.

Ο τολμηρότερος των αεροπόρων, ο φοβερός πιηγάθρωπος Πριντέζαν δὲ Μουλινέ, δούς διὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος καὶ θανάσιμης ἐνεργείας, κατέρριψε τὸ ρεκόρ τῆς αεροπορίας, ὁ διανύσας πτήσιν ἐπιτυχεσιτάτην ἐσχάτως ἐκ Παρισίων εἰς Βερολίνον, Βαρσοβίαν, Πετρούπολιν, Κοπενάγην, Χάγην καὶ ἐπέυθεν ἐπιστροφὴν εἰς Παρισίους, σχεδὸν ἄνευ προσγειώσεων, ἐτάραξε τὴν φαντασίαν πάντων τῶν εὐρωπαϊῶν, οἵτινες ἄλλως τε εἶχον συνειδήσει εἰς σχετικὰς πτήσεις καὶ ὕψη. Ὀδοιπορικὰ ἐπεισόδια, αἰφνίδιοι καιρικαὶ μεταβολαί, ἄκρως περίεργοι κατοπιτεύσεις τῶν πέριξ κτλ. προσδίδουσι τῷ ἀνεγνώστῃ φανταστικὴν ἔλασ χροιάν τῆς ἐναερίου ταύτης τρομερᾶς ἐκδρομῆς, ἣν μέλλομεν νὰ περιγράψωμεν. Οὐδέποτε ἄλλοτε ἡ αεροπορία ἔσχε λαμπρότερα ἀποτελέσματα. Ὁ ἥρωα τῆς πτήσεως ταύτης ἀπεθέωσε τὸ νέον σύγχρονον ρεκόρ τῆς αεροπορίας καὶ φαντοζόμεθα εἰς ὁποίας νέας ἐκπλήξεις θὰ μᾶς φέρῃ ἡ νέα αὕτη πρόοδος τῆς.

ΤΡΑΥΜΑΤΙΑΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΒΟΥΛΓΑΡΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ, ΕΝ ΤΩ ΑΡΣΑΚΕΙΩ

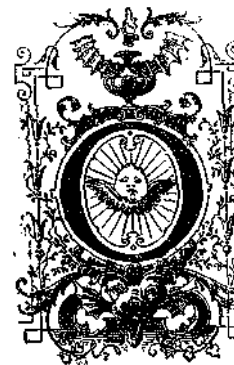

Ὁ ἐν τῇ κλίνῃ τραυματίας εἶναι ὁ λοχίας Κωνστ. Πρίντεζης. Ἀριστερόθεν εἶναι ἡ Διευθύντρια τοῦ Ἐξωτερικοῦ Ἀρσακείου, Κα Αικ. Βαρουζάκη, ἥτις με ἀκαταπόνητον σιοργὴν περιποιεῖται τοὺς τραυματίας τῆς καὶ δεξιόθεν ἡ Κα Μάτσα, ἀληθῆς ἄγγελος παρήγορος τῶν βουλγαροφάγων πολεμιστῶν μας, ἀκαταπόνητος αὐτοτελὴς νοσοκόμος.

Ο ΣΥΜΜΑΧΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

(Συνέχεια ἴδε προηγ. τεύχος)

Ἰ Λόχοι τοῦ 3ου τάγματος ἀραιωθέντες καὶ λαθόντες ὁ καθείς τὴν κατεύθυνσιν τοῦ προχωροῦν σιγά-σιγά, ἀνερχόμενοι τοὺς λόφους τῆς Τσοῦκας μ' ἐφ' ὄπλου λόγχην.

Ἡ στιγμή ἦτο κρίσιμος, διότι ἐξ αὐτῆς τῆς ἐπιχειρήσεως ἐξήρτατο καὶ ἡ τύχη ὁλοκλήρου τοῦ στρατεύματος.

Ὁ λόχος μας ἀραιούται, αἱ διμοιρίαι λαμ-

βάνουν ἀραιὰς ἀποστάσεις, προχωροῦμεν πάντοτε πρὸς τὰ ἄνω, ἀλλ' ἀσθαινομεν ὡς ἐκ τοῦ ἀποτόμου ὕψους. Αἰφνης ἀκούομεν ἐκ τῆς ἀριστερᾶς διμοιρίας ἀπεχούσης 200 μέτρα ἄλλ' καὶ ταυτοχρόνως πίπτουν ἀρκετοὶ πυροβολισμοί. Τί εἶχε συμβῆ;

Ὁ Τούρκος σκοπὸς ἀτελήθη τὴν ἀνοδὸν μας ὀλίγον ἄργα πλέον καὶ ἐφώναζεν, ἄλλ' ἄλλ' αὕτη ἦτο καὶ ἡ τελευταία του λέξις, καθ' ὅτι ἔπεσε νεκρὸς ἀμέσως.

Με τοὺς πρώτους ὄμως πυροβολισμοὺς οἱ εἰς τὰς σκηνὰς μακαρίως ἀναπαυόμενοι Τούρκοι ἐγερθέντες ἐξῆλθον, μὴ προφθάσαντες νὰ ἐνδυσθῶν καὶ ἄλλοι μὲν ἔλαβον τὰ πυροβόλα, ἄλλοι τὰ πολυβόλα καὶ ἄλλοι ἐδραπέτευσαν ἐκ τῶν ὄπισθεν πρὸς τὴν πεδιάδα.

Τὸ πυροβόλον μὲν ἔβαλε 4—5 βίδας καὶ αὐτὰς μακρὰν 5—6 χιλιόμετρα, νομίζοντες ὅτι εἴμεθα ἀκόμη εἰς τὴν πεδιάδα, ἀλλὰ σιγά-σιγά αἱ διμοιρίαι ἐν κύκλῳ περιέζωναν τοὺς λόφους καὶ οὕτω πῶς εὐρέθημεν ἀντιμέτωποι.

Ὁ λοχαγὸς μας ἐπὶ κεφαλῆς ὁλοκλήρου τοῦ λόχου στέλλει διαταγὰς εἰς τὰς λοιπὰς διμοιρίας.

Ὁ ἀνθυπολοχαγὸς Δεκαρίστος μετὰ τὴν διμοιρίαν τοῦ καταλαμβάνει τὰ πολυβόλα καὶ ἀρκετοὺς αἰχμαλώτους, ὁ δὲ ἀνθυπολοχαγὸς Μεταξᾶς μετὰ τῆς διμοιρίας τοῦ καταλαμβάνει

νει ένα λόφον ὀπίθεν ἐφευγον οἱ Τοῦρκοι, οἱ δὲ στρατιῶται μας ὄρθιοι πλέον ἔβαλον συνεχῶς καὶ ἔφερον πράγματι ἀποτέλεσμα, διότι πλησιάζαντες εὗρομεν ἄλλους νεκρούς καὶ πληγωμένους.

Τὸν ἐπιλοχίαν μας τὸν εἶχαμεν χάσει πρὸς στιγμήν, ἀλλὰ εὐρέθη μετὰ ἡμίσειαν ὥραν, ὅτε τὸν εἶδομεν κατερχόμενον ἐκ τοῦ ἐναντι λόφου, ὅπου εἶχε μεταβῆ μετὰ τοὺς ὀλίγους ἀνδρας του, οἵτινες τὸν εἶχον ἀκολουθήσει. Ἐκεῖ ἀφοῦ ἠχημαλώτισεν ἐξ πυροβόλα καὶ ὀκτὼ ἀνδρας ἤρχετο πρὸς συνάντησιν τοῦ λόφου του, δεχθεὶς ἀμέσως τὰ συγχαρητήρια ἄλλων μας.

Ὁ λόχος ἦδη συγκεντρωθεὶς εἰς τὸν λόφον ἀναπαύετο. Ὅλοι ὁμως ἐπεινοῦμεν καὶ ἐδιψῶμεν ἐπίσης. Ἀνακατεῶν τὸν γιλιό μου εὐρίσκω ἡμίσειαν τσαπέλα σῦκα, τὰ ὅποια ἐμοιράσθημεν καὶ ἐπίσθη ὀλίγον ὁ στόμαχός μας.

Ἡ τοποθεσία ἐδῶ ἐξοχος. Ὡς εἰς πανόραμα βλέπομεν τὰ πάντα, διότι εἴμεθα εἰς τὸ μέσον. Κάτω καὶ ἀριστερὰ βλέπομεν τὴν ὠρσίαν Λίμνην καὶ τὰ Ἰωάννινα, δεξιὰ μας τὸν Ἅγιον Νικόλαον (Μαυολιάσαν) καὶ ἐμπροσθεν ὀλίγον δεξιὰ τὸ ἀλησμόνητο Μπιζάνι.

Εἰς τὸν Ἅγιον Νικόλαον γίνεται μάχη, ἡ ὁποία ἐξακολουθεῖ. Μεταξὺ δὲ τοῦ Μπιζανίου καὶ τῆς Κανέτας, ὅπου τὰ τοπομαχικά μας γίνεται φοβερὰ μονομαχία πυροβολικῆ. Δὲν βλέπομεν εἰμὴ καπνούς καὶ ὀβίδας νὰ σκάζουν ὡς βροχή. Τὸ Μπιζάνι εἶναι ἕνα πυροτέχνημα καὶ ἐξοχὸν τὴν θέαν. Περί τὴν δεκάτην τῆς πρωίας ἀρχίζουν νὰ μάς κτυποῦν ἀπὸ δύο μέρη, ἀντιληφθέντες τὴν ἀνοδὸν μας εἰς τὴν Τσοῦκαν καὶ ῥίπτουν ἀρκετάς ὀβίδας, ἀλλ' ἀνεπιτυχῶς.

Ἀπὸ Ἁγ. Νικόλαν, ὡς καὶ ἐξ ἀριστερῶν κάτω ἀπὸ τὴν πεδιάδα, ἔρριπτον διὰ νὰ καταστρέψουν τὴν ἀποθήκην τῶν πυρομαχικῶν, μὴ τυχόν μεταχειρισθῶμεν τὰ πυροβόλα, τὰ ὅποια κατελάβομεν, ἀλλὰ καμμία ὀβὶς δὲν ἐπέτυχε τὸ μικρὸν οἰκημα τῶν πυρομαχικῶν. Καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα εἶχε στήσει τὴν πυροβολαρχίαν του ὁ ὑπολοχαγὸς Ταβουλάρης ὁ ὁποῖος εἶχε ἐπισημάνει τὸν ἐχθρὸν, ἀλλὰ μίαν ὀβὶς τοῦ κατέστρεψεν ἕν πυροβόλον καὶ τεσσαρὰς ἀνδρας. Τότε κενώθη, διατάσσει νὰ βάλλουν πυρρὰ ὀμαδὸν κατὰ τῶν σκηνῶν τοῦ στρατηγείου, νοσοκομείου, μεταγωγικῶν κτλ. Ἐφευγον δὲ τροχάδην ὄλοι πρὸς τὰ Γιάννενα, αἱ σκηναὶ ὅλαι ἐκαίοντο, τὰ πυροβόλα τοῦ ἐχθροῦ ἦδη ἐπαυσαν καὶ αὐτὸς ὁ Ἅγιος Νικόλαος ἐπαυσε πλέον ἀκούμενος, διότι παρεδόθησαν οἱ περισσότεροι καὶ ἄλλοι ἐφευγον, καὶ οὕτω τὸ ἀριστερὸν ἦτο ὅλως ἐλεύθερον. Ἐν τῷ μεταξὺ τὸ Μπιζάνι ὀλόκληρον καίεται ἐκ τῶν ὀβιδῶν.

Ἡμεῖς βλέπομεν ἤδη ἐκ τοῦ ὕψους τῆς Τσοῦκας τὸ ἐξοχὸν πανόραμα, καὶ ἦτο κρίμα ὅτι δὲν ὑπῆρχε αὐτὴν τὴν στιγμήν ἕνας φωτογράφος, κινηματογράφος, ἢ μᾶλλον ἕνας καλὸς ζωγράφος νὰ ἀπθανάτισῃ αὐτὴν τὴν εἰκόνα

τὴν ὑπέροχον, νὰ διαιωνισθῇ οὕτως ἡ ἔνδοξος ἐκείνη ἡμέρα τῆς ἀλώσεως τῶν Ἰωαννίνων.

Οἱ ἀνδρες ὄλοι ἐξηπλωμένοι, προσηλωμένοι πρὸς τὸν ὠραῖον αὐτὸν πίνακα, συνωμιλοῦν καὶ ὁ κθεὶς λέγει τὴν κρίσιν του.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἐρχονται ὁ διοικητὴς μας καὶ ὁ ταγματάρχης μας, καὶ συγχαίρου τὸν λοχαγὸν μας, τοὺς ἀνθυπολοχαγούς καὶ ὄλους τοὺς στρατιώτας.

Τὴν 2 μ. μ. διακρίνομεν εἰς τὸν δρόμον, τὸν ἐρχόμενον ἀπὸ Ἁγίου Νικόλαον πρὸς τὴν πεδιάδα, στρατὸν κατὰ τετράδας, διευθυνόμενον πρὸς ἡμᾶς καὶ κάτωθι τῶν λόφων τῆς Τσοῦκας. Ἦτο ἡ 4η μεραρχία, ἥτις ἀφοῦ ἐτελείωσε τὸ ἔργον της, ἤρχετο νὰ παραταχθῇ πρὸς τὴν πεδιάδα καὶ κάτωθι ἡμῶν. Καὶ οὕτω ἀπεκλείσθη ὁ ἐχθρὸς, μὴ δυνάμενος πλέον νὰ συνεννοηθῇ ἀπὸ τὸ Μπιζάνι μετὰ Ἰωάννινα.

Τὸ ἐσπέρας ὄλοι οἱ λόχοι ἠσφαλίσθησαν μετὰ προφυλακὰς, διπλοσκοποὺς καὶ περιπόλους διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον. Ἐγὼ μετὰ τοῦ συναδέλφου μου Κ. Κωνσταντίνου ἀλλάσσαντες ἀνὰ δύο ὥρας, ἐπεθεωροῦμεν τὰς περιπόλους καὶ διπλοσκοποὺς. Ὡρσιότεραν νύκτα δὲν εἶδον. Ἄκρα ἦτο ἡσυχία—καὶ πότε πότε ἔριπτεν ὁ προβολεὺς τῶν Ἰωαννίνων τὸ θλιβερὸν φῶς του. Συχνὰ δὲ ἐσηκώνετο ὁ ἀνθυπολοχαγός μας Μεταξᾶς, ἐρωτῶν :

— Αἱ! τί γίνεται; Οἱ διπλοσκοποὶ;

— Ἦσυχια, ὄλα ἡσυχια, κ. ἀνθυπολοχαγέ, μὴν ἀνησυχεῖτε, τῷ λέγω, ἦτο πράγματι ἀνήσυχος, καὶ δὲν τὸν ἔπερνε ὕπνος.

Περί τὴν 4ην πρωϊνὴν ὁμοβροντία ὄλων τῶν τοπομαχικῶν μας μάς ἀνησύχησε καὶ μετ' αὐτῶν τὰ πολυβόλα καὶ ὄλα τὰ ὄπλα ἔρριπτον ἕν συνεχεία. Ἦτο κάτι τι ἐξοχὸν, ὄλοι ἠγέρθησαν, ἀπὸ λοχαγοῦ μέχρι στρατιώτου, ἐτοιμοὶ εἰς τὰς θέσεις μας.

Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ὁμως ἐσίγησαν τὰ πυροβόλα, ὡς καὶ τὰ μάλιγκερ, δὲν ἤκούετο τίποτε, ὄλοι ἀπορούσαμεν διατί καὶ ὑπεθέτομεν, ὅτι διεξήγοντο διαπραγματεύσεις.

Ἀνεμένομεν ὄλοι ἐκεῖ ἐπάνω καμμίαν εἰδησίαν, ἀλλὰ φεῦ, ἡ ὥρα παρήρχετο, τέλος τὴν 10ην ἀγγελιαφόρος τις μας ἀνήγγειλε τὴν παράδοσιν καὶ ὅτι τὴν μεσημβρίαν ἕως θὰ εἰρηχόμεθα εἰς τὰ Ἰωάννινα.

Τὴν 11ην π. μ. συγκεντροῦνται οἱ λόχοι καὶ ἐκκινουμέν διὰ Ἰωάννινα. Διερχόμεθα τὴν πεδιάδα, ὅτε δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ δὲν βλέπομεν ἄλλο ἀπὸ πτώματα καὶ διάφορα ἐνδύματα ἐγκαταλελειμμένα. Μετὰ τρίωρον πορείαν ἀριστερῶθεν τῶν Ἰωαννίνων καὶ πλησίον τῶν τελευταίων πυροβολικῶν κάμνομεν στάσιν, ἵνα ἀναπαυθῶμεν. Ἡ πείνα μας ἔχει τρελλάνει, ἡ κουραμάνα μετὰ τῶν μεταγωγικῶν εἶναι μακρὰν, συνάμα δὲ διαταγὴ ἔρχεται νὰ μεταβῶμεν βορείως τῶν Ἰωαννίνων καὶ ὀπισθεν.

Ἐκκινουμέν τὴν 3 μ. μ. καὶ μετὰ πορείαν κοπιώδη φθάνομεν τὴν 7 1)2 μ. μ. μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν ὀπισθεν τῶν Ἰωαννίνων, ὅπου καὶ κατεσκηνώσαμεν καὶ μετὰ μίαν ὥραν φθάνει ὀλίγη γαλέττα καὶ τυρὸς καὶ ἐπέσαμεν σὰν ψόφιοι εἰς τὸν ὕπνον.

Τὴν ἐπομένην ἠγέρθημεν λίαν πρωί. Ὁ δὲ διοικητὴς μας εἰς κίνησιν μάς εἰδοποιεῖ νὰ ἐτοιμασθῶμεν διὰ νὰ ξεσκονισθῶμεν, ὅπως μεταβῶμεν εἰς τὰ Ἰωάννινα καὶ παραταχθῶμεν διὰ τὴν ὑποδοχὴν τοῦ στρατηγοῦ μας Διαδόχου. Καὶ πράγματι μετὰ πορείαν 2 ὥρων ἐφθάσαμεν διὰ μέσου τῆς πόλεως ὑπὸ τὰς ζητωκραυγὰς καὶ χειροκροτήματα τοῦ πλήθους, ἐξήλθομεν 20 λεπτὰ ἐξω τῆς πόλεως καὶ παρετάχθημεν εἰς τὰ πεζοδρόμια, τὸ 1ον πεζικόν, τὸ 7ον καὶ ἕν τάγμα εὐζόνων. Περί τὴν 10 1)2 ἐφάνη ὄλο τὸ ἐπιτελεῖον ἐπὶ κεφαλῆς δὲ ὁ Διάδοχος. Ἐπιθεωρεῖ ἕναν—ἕναν καὶ συγχαίρει ὄλους.

Ὅταν ἐφθασε πρὸ τοῦ συντάγματός μας, ἐρωτᾷ τὸν Διοικητὴν :

— Εἶνε τὸ 1ον;

— Μάλιστα, Στρατηγέ!

— Κύριε Διοικητά, σὲ συγχαίρω, ὅπως καὶ ὄλον τὸ Σύνταγμα διὰ τὸ κατόρθωμά σας. Ἐπέτυχε πληρῶστα τὸ σχέδιον τοῦ αἰφνιδιασμοῦ!

Καὶ ἐπροχώρησεν ὑπὸ τὰς ζητωκραυγὰς ἐπιθεωρῶν τὸν λοιπὸν στρατὸν. Μετὰ τὸ τέλος τῆς τελετῆς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀπεσφύρημεν καὶ κατηλύσθημεν ἐξω τῆς πόλεως, ἡμίσειαν ὥραν, ὀπίθεν μετ' ἀδειαν μετεβαίνομεν εἰς τὴν πόλιν, ὅπου ὁμως δὲν εὐρίσκομεν τίποτε ἄλλο εἰμὴ γαιοῦρτι καὶ μερικά σῦκα. Ἡ δὲ ζάκχαρις εἶχεν ὀκτὼ δρ. ἢ ὄκα. Ἐπίσης ὁ χαλβάς 4 δρ. ἢ ὄκα. Μετὰ δύο ἡμέρας ἔμεις τὰ πράγματα ἐφθνήθησαν καὶ οἱ κάτοικοι ἠλαφρώθησαν πλέον ἀπὸ τὰ βάσανα τοῦ ἐπὶ πέντε μῆνας ἀποκλεισμοῦ τῶν.

Διερχόμενοι τὴν μεγάλην δημοσίαν ὁδόν, μοῦ δεικνύουν ἕναν πρῶην φυλακισμένον πολίτην, ἡλικίας 50 ἐτῶν, ὅστις ὅποιον συνῆντα μετ' ἐσεῖ, τοῦ τὸ ἔπερνε, τὸ ἔκαμε κομάτια καὶ τοῦ ἔλεγε :

— Πῆγαινε νὰ πάρης καπέλο· πάει, τὸ φέσι δὲν περνᾷ πλέον.

Ὁ ἄνθρωπος φαίνεται εἶχε καεὶ τόσα χρόνια εἰς τὴν φυλακὴν, ἐλευθερωθεὶς δὲ ἐξέσπασεν εἰς τὰ φέσια.

Τέλος μετέβημεν μετὰ τινῶν συναδέλφων εἰς τὸ μεγάλο καφετεῖον καὶ ἐκεῖ ἐξηπλώθημεν εἰς τὰ μαλακὰ καὶ ἐπίομεν καφέδες, ὕστερα ἀπὸ τῶν μνηῶν στερήσεις καὶ ὄλα πλέον ἐλητμονήθησαν χάριν τῶν Ἰωαννίνων μας.

Ἡ παραμονὴ μας ἐξωθὶ τῶν Ἰωαννίνων διήρκασε περὶ τὰς ὀκτὼ ἡμέρας, ὅποτε διὰ διαταγῆς τὸ Στρατηγεῖον διέταξε τὴν Βαν

Μεραρχίαν, ὅπως τροφοδοτηθῇ διὰ τεσσαρὰς ἡμέρας καὶ ἀναχωρήσῃ τὴν ἐπομένην δι' Ἀργυροκάστρον πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς 3ης καὶ 8ης Μεραρχίας, αἵτινες κατεδίωκον τὸν φεύγοντα ἐχθρὸν. Καὶ πράγματι τὴν ἐπομένην ἐξεκινήσαμεν ὄλη ἡ Μεραρχία μετὰ τῶν πυροβολικῶν διὰ τῆς μεγάλης ὁδοῦ πρὸς τὸ Ἀργυροκάστρον. Ὁ δρόμος ἐξοχος καὶ κατὰλληλος διὰ πορείαν, ἀλλ' ἡ μεταβολὴ τοῦ καιροῦ πρὸς τὸ θερμότερον μάς ἐκοπίασεν ἀρκετά, ἐνεκα τοῦ βάρους τοῦ γηλιοῦ. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πορείας συνεχῶς ἐβλέπομεν πτώματα νεκρῶν καὶ ἄλογα ψόφια, τὰ πλεῖστα καταφαγωμένα ἀπὸ τὰ ὄρνεα καὶ τοὺς κύνας.

Κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ καταυλισμοῦ μας πλησίον χωρίου τινός οἱ λόχοι ἐχόρτασαν ἀρνιά ἀρκετά. Κάθε πέντε στρατιῶται εἶχον τὸν ἀμνὸν τους. Ἦτο ὠραῖον θέαμα νὰ βλέπετε δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ σοῦβλες καὶ κοκορέσια. Ὡμοίαζε μετὰ τὸν ἑορτασμὸν τοῦ Πάσχα καὶ ἐν τούτοις εἶχομεν τεσσαρακοστὴν!

Παρέλειψα εἰς προηγουμένη μου νὰ ἀναφέρω, ὅτι τὴν τελευταίαν Κυριακὴν τῶν ἀποκριῶν ἐν Ἰωαννίνοις ἐφάγαμεν τὸν χαλβᾶν τῆς ἐπομένης ἡμέρας καὶ οὕτω ἐκάμομεν Καθαρὰν Δευτέραν τὴν Κυριακὴν! Τὴν δὲ Καθαρὰν Δευτέραν ἐφάγομεν τυρὸν καὶ ἐλαίαν.

Μετὰ τετραήμερον τέλος πορείαν ἐφθάσαμεν εἰς τὸν διχασμὸν τῶν ὁδῶν πρὸς τὸ Ἀργυροκάστρον καὶ τοὺς Ἁγίους Σαράντα, ὅπου καὶ τὸ χωρίον. Ἐκεῖ ἐσκήνωσεν ὄλη ἡ Μεραρχία, ἀναμένουσα νεωτέρας διαταγὰς διὰ τοῦ ἀσυρμάτου. Πρὶν φθάσωμεν δὲ, καθ' ὁδὸν ἐμάθομεν τὰ τῆς ἀλώσεως τοῦ Ἀργυροκάστρου. Μόνον ἐν τάγμα τοῦ συντάγματός μας διετάχθη νὰ μεταβῇ πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ ὄλη ἡ Μεραρχία ἀνέμενεν εἰς τὸν διχασμὸν τῶν ὁδῶν.

Τὴν τρίτην ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς μας καὶ περὶ τὴν 4ην ἀπογευματινὴν μάς ἀνηγγέθη τὸ θλιβερὸν ἄγγελμα τῆς δολοφονίας τοῦ Βασιλέως μας καὶ ταυτοχρόνως, ὅτι ἦσαν δύο οἱ δολοφονοὶ, εἰς βούλγαρος καὶ εἰς Ἕλληνα.

Εἰς ὄλων τὰ πρόσωπα ἐζωγραφίζετο θλίψις καὶ ἀπογοήτευσις διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ βασιλείως εἰς τοιαύτας περιστάσεις. Ὁ δὲ

Διάδοχος καὶ στρατηγός μας Κωνσταντίνος ἐφυγε τὴν ἐπομένην δι' Ἀθήνας. Μετὰ δύο ἡμέρας ὁ ἀσύρματος μάς φέρει τὴν εἰδησίαν τῆς ἀναχωρήσεως τῆς Βασ. Μεραρχίας δι' Ἀθήνας καὶ ἀμέσως οἱ ἀξιωματικοὶ χορεύουν καὶ οἱ ὀπλίται τοὺς μισοῦνται, φρενητιῶντες ἐκ χαρᾶς, διότι θὰ μεταβαίνομεν τέλος, κατόπιν ἐπταμῆνου ἀπουσίας, νὰ ἴδωμεν τὰς πεφιλημένας Ἀθήνας. Ὅλοι δὲ ἐτοιμαζόμεθα διὰ τὴν πορείαν μέχρις Ἁγίων Σαράντων, χαρὰ δὲ καὶ ἀγαλλίασις ἐπικρατεῖ. Τὴν ἐπομένην πρωϊαν ἐξεκινήσαμεν, μετὰ τραγούδια καὶ χαρὰς καὶ τὴν 4ην ἀπογευματινὴν ἐφθάσαμεν εἰς τὴν

χωρόπολιν Δέλβιον κει εκεί έσκηνώσαμεν, ίνα την έπομένην εξακολουθήσωμεν δι' 'Αγίους Σαράντα, απέχοντες 3 ώρας περίπου.

Αίφνης τὰ πράγματα μεταβάλλονται και θλιβερόν άγγελμα την έπομένην μάς λυπει σφόδρα, εις έλλων δέ τὰ πρόσωπα ζωγραφίζεται ή απογοήτευσις, καθότι ή μετάβασίς μάς εις 'Αθήνας έματαιώθη, διά τόν λόγον, ότι ή 4η Μεραρχία εύρισκομένη εν Πριεζίτς, έφυγεν άνθ' ήμῶν, διότι ήτο πλησιέστερον και διότι τὰ άτμόπλοια θά ήργοπόρουν έρχόμενα έν Δυραχίου πρὸς μεταφοράν μάς.

Από τὸ Δέλβιον άνεχωρήσαμεν δι' 'Αγίους Σαράντα, σταθμεύσαντες ήμίσειαν ώραν μακράν της πικρίας, διότι ύδωρ δέν ύπήρχεν εκεί. Είς 'Αγίους Σαράντα έκαθήσαμεν περί τας πέντε ήμέρας, άναμένοντες τὰ μεταγωγικά· αί βροχαί συνεχείς καθημερινῶς δέν έλειπον, τὰ τρόφιμα έδώ άρκετά και καλά ήσαν έν άφθονία, πολλά μάλιστα εξ αυτών ήταν λεία πολέμου, δηλαδή χαλβάδες, τυροί, όσπρια κλπ. Τήν λύπην και κατήφειαν, όπου είχαν οι άνδρες άντικατέστησεν αυτήν ή χαρά, ως έν της δοθείσης διαταγής, διά της οποίας έδίδετο άδεια 15ήμερος εις τούς όπλίτας κατά δόσεις. Και πράγματι από 'Αγίους Σαράντα ήρχισαν άνα 15 από κάθε λόχον να λαμβάνουν άδειαν διά τας πατρίδας των.

Ο περίπατός μάς καθημερινῶς ήτο εις την προκυμαίαν, ήμίσειαν ώραν από την κατασκηνώσιν και εκεί έθουμάζομεν από μακράν τας φυσικὰς καλλονὰς της Κερκύρας, ως και τὰ καταπλέοντα τὸ ένα μετά τὸ άλλο μεταγωγικά, τὰ όποια ήνθράκευον εις Κέρκυραν. Όλα τὰ καταστήματα καμμένα, άνευ στεγῶν και παραθύρων, μόνον με τούς τέσσαρας τοίχους. Από Κέρκυραν μάς είχαν έλθη μικρέμποροι, οίτινες έστησαν παραπήγματα και μάς έφωδίαζον διάφορα τρόφιμα, ως και γλυκίσματα, πάστες, οίνων κλπ. τῶν όποιων είχομεν πρὸ τῶσων μηνῶν στερηθῆ.

Μετά πάροδον 25 ήμερῶν περίπου διατασσόμεθα, όπως άναχωρήσωμεν επί δώδεκα μεταγωγικῶν, τὰ όποια ήσαν έτοιμα, όπως μάς παραλάβουν. Τὸ δέ σύνταγμα μάς επιβιβάζεται επί δύο μεγάλων μεταγωγικῶν, όπου μετά πάροδον ολίγων ώρῶν άναχωροῦμεν, διερχόμενοι έξωθι της Κερκύρας και Πατρῶν και φθάνομεν εις τόν Ισθμόν, όπου και άναμένομεν να φθάσουν και τὰ έτερα μεταγωγικά. Όλοι οι όπλίται είχαν ανέλθη επί τῶν καταστρωμάτων και έφώναζον, στόν Πειραιά! Πειραιά!

Επί ήμίσειαν ώραν μια βοή ήκούετο από τὰ άτμόπλοια.

Επειτα όμως άνεχωρήσαμεν, ουχι διά τόν προσφιλή Πειραιά, αλλά διά την Θεσσαλονίκην, όπου διά μέσου της Χαλκίδος, εδρέθημεν την έπομένην λίαν πρωί. (Έπεται συνέχεια)

ΠΕΤΡΟΣ ΚΑΛΑΜΙΔΑΣ

Ένας τραγικός θάνατος έπάνω εις τὰ άγέρωχα βουνά της Μακεδονίας άφήρησεν από την ζωήν ένα άλκιμον πολεμιστήν, μίαν δόξαν του στρατού και της Πατρίδος, τόν έφεδρον άνθυπολοχαγόν Πέτρον Καλαμίδαν.

Ενθουσιώδης άπεδύθη εις τόν άγώνα της σπάθης, ο ειρηνικός αυτός αγωνιστής του καλάμου, άρειμάνιος έρρίφθη εις την κατάκτηον τῶν Μακεδονικῶν και Ήπειρωτικῶν χωρῶν, άφήσας τας τάξεις της δημοσιογραφίας, αϊμόφρητος άπεσούρη, πολιορκητής αυτός του Μπιζαρίου, με τραῦμα βαρύτερον, εκ σφαίρας διαπερασάσης τόν λαιμόν του και ενῶ ήδη μετά την ροσηλειαν του, κατείχε άσφαλή θέσιν ως εισηγητής έν τῷ Φρουραρχείῳ, ο ύπερήφανος, ο γενναίος, ο άδάμαστος νέος εξήτησε να ριφθῆ εις τόν αιματηρόν κατά τῶν Βουλγάρων άγώνα, μολοντί ήτο στήριγμα πολύτιμον της οικογενείας του.

Και είχε τὸ άτύχημα ο ώραϊος άξιωματικός, να μὴν εὔξη τοῦλάχιστον τόν ώραϊον θάνατον, δους τῷ ήρωϊ, εις την μέτην μίαν μάχης, αλλά να παραδώσῃ την προήν του, έπάνω εις ένα άξενον βουνόν, κυρίως προσβληθείς υπό της επαράτων χολέρας, επί πέντε όλας ώρας μαρτυρήσας, κατά μόνος παλαίων πρὸς τόν θάνατον, ο άτρόμητος αγωνιστής.

Μόνον ή μεγάλη Πατρίς του, εδρεθείσα εις τας τελευταίας στιγμάς του, έστεφάνωσε τὸ μέτωπον του ήρωος—μάρτυρος, με την αιματοποιωμένην δάφνην τῶν νέων χωρῶν μάς.

Και ή «Φύσις» ής ήτο πολύτιμος φίλος ο άτυχῆς νέος, με δδύνην συλλυπείται την σκληρότατα δοκιμασθεισαν οικογένειάν του. Τουλάχιστον, ως παρηγορούμεθα, ότι ο θάνατος τῶσων ήρώων προσφιλῶν μάς, είναι εκδικημένος και ότι ή Πατρίς μάς έμεγαλύνθη και έδοξάσθη, χάρις εις Αὐτούς.

A. Π.

ΣΤΟΝ ΗΡΩΑ ΑΝΘΥΠΟΛΟΧΑΓΟΝ

ΠΕΤΡΟΝ ΚΑΛΑΜΙΔΑΝ

Δαφνόφυλλα στο μήμα σου ή λέγα μου σκορπίζει. Και ή πατρίς με δάκρυα, αυτό πικρὰ ροιζίζει. Λουλούδια από την Ήπειρο, κ' άπ' τη Μακεδονία θά απείρωμε στο νιάφο σου, γιά να σε συντροφεύουν, Να πέφτουν να σμιζόνουν την πέτρα σου την κρύα. Και άδρες ταξειδιάρηδες να έρχονται, να φέγγουν. Να χαρτεῶν τὰ νεῖατα σου και την παληκαρία σου. Αφού ο Χάρος ζήλευσε την τόση λεβεντιά σου.

Από βουνά και θάλασσε, από στεριές και δάση Σου στέλγομε χίλια φιλιά, στο χῶμα που έδεδχηκε Στη νυφική πασιάδα, στο δοξασιμένο μέτωπο Στο κυπαρίσι τὸ 'ψηλό, όπου θά σε οικιάση.

ΣΟΦΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΟΥ

ΕΚ ΤΩΝ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

ΠΡΟΣ ΜΕΣΑΖΟΥΣΑΝ ΠΟΙΗΤΡΙΑΝ

ΘΑΡΡΟΣ ΕΝ Τῷ ΒΙῴ

Μη άφίνετε τας σκέψεις υμῶν να παραφέρονται υπό τῶν παθῶν οὐδὲ και τὰ καθήκοντα και διορηθώσεϊς να διασαλεύονται υπό τούτων. Έστὲ ισχυροί εν ταις θλίψεϊ, απογοητεῖσεϊ και καταπλήξεϊ του βίου, προσπαθεϊτε δε ίνα ισχυρότεροι τῶν περιστάσεων φαίνεσθε, διατηροῦντες πάντοτε τὸ ήθικόν υμῶν. Οὐδέν ολεθριώτερον ανθρωπῶν παρασυρομένου υπό τινος δομῆς υπό την επήρειαν δε ταύτης μακρονομένου του προγεγραμμένου αυτου σταδίου, ανούνητος και ανικάνου να δράση συμφώνως τῶν περιστάσεων και της προαγωγής αυτου. Διότι τὰ πάθη άφαιράζουσι στιγμὰς πολυτίμουσ, σκοτιζουσι τας ιδέας και πλειστάκις άμυρῶνονσι βίον δλόκληρον.

Ο ανθρωπος κατέχει καρδίαν, εν τη όποιά τὰ διάφορα συναισθήματα γεννῶνται και αξιάνουσι. Αυτη αισθάνεται, συγκινείται, παρσούρεται. Αλλ' ή ισχύς, ήν ο ανθρωπος ιδιαιτέως αυτης ψυχικῶς κέκτηται, δύναται να επιδράση επί ταύτης, επιφέρουσα τὸ μέτρον και τὸ δοθόν, οὔτως ώστε να αισθάνεται όσον πρέπει, να συγκινῆται όσον δέν βλάπτει, να παρσούρεται όσον δέν ελοκύνει. Τὸ θάρρος εινε τὸ μόνον στήριγμα, δερ οφείλει να στηρίξη τὰ βήματα υμῶν εν τη κοπιάδη πορεία του βίου, ή δε έλλπίς, ο γαλανός όρζιζον, πρὸς δν τὰ βλέματα όλων οφείλουν να απενίλζουσιν. Η κατάθλιψις οὐδέν καλόν επιφέρει ή την αποχαίνωσιν και την απογοήτευσιν. Υπό τας ολεθρίας δε ταύτας ψυχώσεϊς ο βίος μάς καθίσταται πικρός και άφόρητος. Και ναί μεν ο βίος επιβάλλεται υμῖν ως δοκιμασία, πλην οὐδέποτε ως καταδίκη. Εν αυτῷ διαπλάττεσθε και προάγεσθε, αλλά χωρὶς να μεμψιμοιρητε και άρὸς προφέρετε πρὸς τὰ δευτὰ του βίου. Τὸν χαρακτηρη υμῶν ενδυναμώσατε, διότι τὸ αδύνατον αυτου καθίσταται αυτων ανεπανορθῶτων πράξεων. Εν τη ζωῇ τὸ βήμα υμῶν στερεῶν προβάλλετε και εν τη ατομικῇ υμῶν ισχύϊ αντιμετωπήσατε του βίου τας δοκιμασίας.

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΠΑΙΓΝΙΟΝ

Η επίδρασις του μαγνήτου.

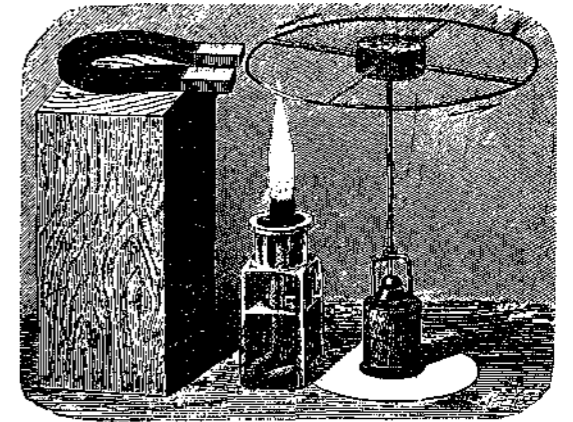
Κατασκευάσατε από φελλόν ένα τροχόν, διαμέτρου περίπου 6 εκατ. περίξ του όποιου καθάνατε 4 άκτινας εκ σύματος ορειχάλκον. Εις τας άκρας τῶν άκτινων χαράσατε διά λίμας άνα μίαν έντομήν οὔτως, ώστε να δύναται να στερεωθῆ επ' αυτων κύκλος εκ σύματος σιδηρού, όστις οὔτω ν' αποτελῆ την περιφέρεια του τροχίσκου μετά τῶν άκτινων. Κάτωθι δε του φελλου διακεράτε βελόνην του

κενήματος καθέτως, ήτις να χρησιμεύση ως άξων. Ήδη κολλήσατε ένα χοινδρόν εκ φελλου πάμα επί τινος κυκλικου χαρτονίου, τὸ όποιον να υπεχη θέσιν υποβάθρου της συσκευής και επί του φελλου τούτου στερεώσατε διά κηρού ή βουλοκερίου καλλίτερον μίαν μεγάλην χάνδραν υαλίνην, ώστε έντός της όπῆς της να στηρίζεται και στρέφεται ελευθέρως τὸ κάτω άκρον της βελόνης.

Πρὸς τούτοις διά τινος φουρκέτας, επ' ής εν τῷ μέσῳ κατασκευάσετε μικρόν δακτύλιον, στηρίζετε την βελόνην σας, ως δεικνυται εν τη εικόνι, εμπιηγνόντες τας αίχμας της φουρκέτας εν τῷ φελλῷ.

Οὔτως ο τροχός δύναται ελευθέρως να περιστρέφεται.

Τοποθετήσατε ήδη εις μικράν απόστασιν ένα μαγνήτην εις σχῆμα πετάλου, άπέναντι του τροχου, όστις οὔτω θα εὔρεθῆ εν ίσορροσίᾳ πρὸ του μα-

γνήτου, καθότι οι δύο αυτου βραχιόνες εξασκοῦσιν επίδρασιν επί δύο αναλόγων μερῶν του κύκλου (σύματος).

Αν όμως θερμάνητε εν μέρος του τροχου, πρὸ τῶν βραχιόνων του μαγνήτου, μόλις πυρρωθῆ τὸ μέρος τούτο, θα ιδῆτε άμέσως τόν τροχόν στρεφόμενον βραδέως και συνεχῶς, του πυρρωθέντος μερους τείνοντος διαρκῶς ν' απομακρύνεται του μαγνήτου.

Η εξήγησις είναι άπλουστάτη. Ο σίδηρος έλκεται υπό του μαγνήτου μόνον εν καταστάσει ψυχῆ, μόλις δε θερμανθῆ, εις 600 βαθμούς και πυρρωθῆ, παύει ή έλξις του μαγνήτου. Οὔτω τὸ ψυχρόν μεν μέρος του τροχου έλκεται, ο τροχός στρέφεται και τὸ θερμόν μέρος άπωθεσται, ως διά τῶν βελῶν δεικνυται εν τῷ σχῆματι.

ΩΦΕΛΙΜΟΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Πρὸς ἄρσιν της εκ διδερούχων σκευασιῶν μελανῆς χρώσεως τῶν οδόντων.

Κατὰ τόν Κομπε ή έπιμελής και προσεκτικῆ έφαρμογῆ έπάαξ μόνον διαλύματος εξ ίσων μερῶν πυκνου όδροχλωρικού όξέος και ύδατος άπεσταγμένου άφαιρεί την μελανήν χρωσιν τῶν οδόντων την προξενουμένην υπό τινων σκευασιῶν σιδηρούχων. Τὸ διάλυμα έφαρμόζεται επιτριβομένων τῶν οδόντων διά τεμαχίου φίλδρου βάμβακος περιτετυλιγμένου εις τὸ λεπτυνθέν καταλήως άκρον ξύλου πυρεϊου και έμβαπτίζόμενου εν τῷ διαλύματι του όδροχλωρικού όξέος.

(Journal de Médecine).

ΤΑ ΑΘΛΑ ΤΟΥ ΜΑΝΩΛΗ

ΚΑΙ Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΚΙΛΙΚΙΣ

Ο ήμετερος μικρός ήρωας τῶν εὐτραπέλων, πῶρ Μανωλάκης ἤδη παραθερίζει εἰς Τήνον.

Τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν κατὰ τὸ συνήθη εἶχον συναχθῆ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πατρὸς του διάφοροι φίλοι, ὅπου καταγίνονται εἰς ὀμιλίας, παίγνια, ἐκδρομὰς καὶ ἀστειότητας. Ὁ Μανωλάκης βλέπετε ἔχει τὸ ρεχὸρ τῆς ἐξυπνάδας καὶ ὅλοι οἱ μικροὶ καὶ μικραὶ γνωριμίαι τῆς οἰκογενείας ἔρχονται καὶ διασκεδάζου με αὐτὸν καὶ τὰς μικρὰς ἀδελφὰς του.

— Σήμερον, τοῖς λέγει ὁ πολύμνητος Μανωλάκης, θὰ παίξωμεν τὸν πόλεμον.

— Ναί, ἔ, ναί, τὸν πόλεμον, ἀνέκραξαν μετὰ χαρὰς πάντες καὶ πᾶσαι, νὰ παίξωμεν τὸν πόλεμον καὶ συνετάχθησαν περὶ αὐτὸν ὅλοι οἱ μικροί, ἀρσενικοὶ καὶ θηλυκοί.

— Θὰ παίξουμε τὴ μάχην τοῦ Κιλίκις, τοῖς λέγει, ὅλος χαρὰς καὶ γελαστός.

— Ναί, ναί, τὴ μάχην τοῦ Κιλίκις, τί ὄρατα, ἀνεφώνησαν ὅλοι.

Καὶ ταυτοχρόνως τὰ μὲν κοριτσάκια ἔκρουσαν μετὰ χαρὰς τὴν παλάμην, ἐνῶ οἱ μικροὶ παῖδες ἀνεπήδων ἐξ ἀγαλλιάσεως καὶ με γέλωτας ἐπὶ τῷ φαιδρῷ ἀγγέλματι. Συναμα δὲ ἡ εὐσαρκὸς θεῖα τοῦ Μανώλη καὶ ἡ ἀνδρεία Νταντὰ τοῦ Βαγγελιώ ἐλάμβανον θέσιν πλησίον, ὅπως παρακολουθήσουν τὴν διασκέδασιν καὶ ἰδοῦν καὶ αὐταὶ τὴν ἀναπαράστασιν τῆς τρομερᾶς αὐτῆς μάχης τοῦ Κιλίκις, περὶ ἧς πολὺς παντοῦ ἐγένετο λόγος, ὁ δὲ Μανώλης, ὡς μικρὸς στρατηγὸς παρωμοιάζεν αὐτὴν πρὸς τὴν ἐκπόρθησιν τῆς Τροίας.

— Μυριόγεκρος καὶ αὐτὴ μάχην, ἀνέκραξεν. Διὰ τῆς λόγης καὶ αὐτῆ. Ἄλλα με μεγάλην ταχύτητα. Θὰ ἰδῆτε!

Ὁ Μανώλης ἀφοῦ κατώπτευσεν τὰ μέρη τοῦ προθαλάμου, ἐνθα θὰ ἐγένετο ἡ τρομερὰ μάχην, ἀνέτρεψε μερικὰ καθίσματα, τὰ ὅποια ἐτοποθέτησε πέρις τῆς τραπέζης, ἐν τῷ μέσῳ τῆς αἰθούσης καὶ τοῖς λέγει:

— Ἐδῶ εἶναι τὸ Κιλίκις, ἡ πόλις δηλαδὴ καὶ αὐτὰ τὰ καθίσματα εἶναι τὰ προχώματα τοῦ ἐχθροῦ.

— Νὰ βάλουμε ἐπάνω τὰ βάρια καὶ ταῖς γλάστραις γιὰ κανόνια, ἐπιλέγει ὁ Δημητράκης.

— Ναί, ναί, προσθέτει ὁ Γιεγιές καὶ τὰ καπέλλα μας γιὰ ταμπούρια.

Ἄμ ἔπος ἄμ ἔργον.

— Τὸ νοῦ σας νὰ μὴ κάμετε καμμιά ζημίαν με τὰ κανόνια σας, ἐπεμβαίνει σοφῶς συμβουλευούσα ἡ καλὴ θεῖα.

— Ἄννα ἡ Αὐστριακὴ, πάντοτε εἰς τὸ μέ-

σον με τὰς συμβουλὰς καὶ ἀπειλὰς τῆς, παρατηρεῖ ὁ Μανώλης.

— Καὶ μήπως ἐμεῖς θὰ πυροβολώμε στ' ἀληθινὰ, τῇ λέγει ὁ Σερβοτάκης, ἐνῶ κλείει τὸ μάτι τοῦ Μανώλη, ὅστις μειδιᾷ, φηνταζόμενος τί κακὸ ἔμελλε νὰ γίνῃ.

— Τώρα θὰ πολιορκήσωμε τὸ Κιλίκις, προσθέτει τότε ὁ Μανώλης, σὺ Σερβοτάκη θὰ προσβάλλῃς πρὸς βορρᾶν καὶ ἐγὼ πρὸς νότον.

Σὺ, Γεώργιο, θὰ ἦσαι ἡ 5η Μεραρχία καὶ θὰ περιμένῃς ἐδῶ, ἕως ὅτου διατάξω ἐπιθεσιν.

— Ναί, ναί, θὰ εἶμαι ἡ 5η Μεραρχία.

— Σὺ Μίμη, θὰ ἦσαι ἡ 7η Μεραρχία καὶ θὰ σταθῆς ἐκεῖ πρὸς τ' ἀριστερά.

— Καλὰ, καλὰ.

— Σὺ, βλακόμετρο, θὰ στέκῃς ἐκεῖ ἀπὸ πίσω ἀπὸ τὰς δύο Μεραρχίας.

— Γιατί με λές βλακόμετρο, ἐρωτᾷ με τι παράπονον ὁ Γιεγιές.

Καὶ ὁ Μανώλης γελῶν:

— Νά, δὲν ξεύρεις πῶς πρέπει νὰ ἔχωμεν καὶ ἓνα ἀστεῖον νὰ γελοῦμε ὀλίγον εἰς τὸν πόλεμον; Καὶ οἱ βασιλεῖς δὲν ἔχουν τοὺς γελοιοποιούς των; Εἶναι τιμητικὴ θέσις. Θὰ ἦσαι δὲ ἡ ἐφεδρεία, διὰ σίγουρα.

— Καλὰ, κάνε τα, ὅπως θέλεις.

Ἡ θεῖα θαυμάζουσα:

— Εὖγε, δι' ὅλα ἐπρόβλεψες.

— Σὺ, Πέτρο, θὰ σταθῆς ἐκεῖ πρὸς τὰ δεξιά, ἐκεῖ θὰ ἦσαι ἡ Β' Μεραρχία.

— Πάντοτε, ἐγὼ εἰς τὸ κέντρον, ἔλαβα μέρος εἰς ὅλας τὰς μάχας.

— Γι' αὐτὸ θὰ λάβῃς τὸ πρῶτον βραβεῖον.

— Ἄν μείνῃ κανεὶς ζωντανός, εὐχαριστῶ, θὰ κάμω πάλιν τὸ μέρος μου, ὅπως πρέπει.

— Σὺ, Νίκο, θὰ εἶται ἡ Ταξιαρχία τοῦ ἱππικοῦ, σὲ θέλω, ἀμα ἰδῆς τὸν ἐχθρὸν καμπτόμενον, νὰ τὸν καταδιώξῃς στὰ τέσσαρα.

— Σὺ δὲ Γιαννάκη, θὰ κάνῃς, τὴν πρώτην Μεραρχία τοῦ Μοσχοπούλου.

— Κ' ἐγὼ καὶ ἐγὼ; ἐρωτᾷ ὁ Μπεμπές ἀνήσυχος;

— Ἐχε ὑπομονήν, σὺ Μπεμπέ, σὺν χονδρὸς τοῦ εἶσαι ἀπὸ τὰ πολλὰ παστίτσια, θὰ κάνῃς τὸ καλεῖτερον μέρος, τὸ πυροβολικό! Θὰ ἀνέβῃς ἐκεῖ στὸ καναπέ, ὑψηλὰ καὶ θὰ πετᾷς στὸν ἐχθρὸν ὅ,τι βρῆς μπροστὰ σου.

— Τί, τί, νὰ ἔχωμε καλὸ ρώτημα, τί θὰ πετᾷ; νὰ μὴ κάμετε ζημίαις, ἐρωτᾷ ἡ θεῖα.

Ὁ Μανώλης γελᾷ ἐκ χαρὰς μετὰ τοιαύτην ὄραϊαν ἀπόλαυσιν, χωρὶς νὰ τῇ ἀπαντήσῃ.

— Ἄμ ἐμεῖς τί θὰ κάνουμε, ἀνακράζου ἡ Ἄνδρομάχη, ἡ Πίτσα, ἡ Δωδώνη καὶ ἡ Λιλίκα.

— Ἄ, ναί, τώρα ἡ σειρά σας, ταῖς λέγει ὁ Μανώλης. Νά, Σὺ, Ἄνδρομάχη, θὰ κάνῃς τὴ Βουλγαρία καὶ θὰ σταθῆς χαρακωμένη ἐκεῖ μέσα εἰς τὸ Κιλίκις.

Ἡ θεῖα καὶ ἡ νταντὰ γελοῦν.

— Βέβαια, σεῖς εἰσθε ἡ Ρωσσία καὶ ἡ Αὐστρία καὶ γελάτε. Μόνοι σας ἐκοπιάσατε ἐδῶ στὴ μέση.

— Βέβαια, σεῖς εἰσθε ἡ Ρωσσία καὶ ἡ Αὐστρία καὶ γελάτε. Μόνοι σας ἐκοπιάσατε ἐδῶ στὴ μέση.

Μὰ νὰ δοῦμε, θὰ γελάτε στὸ τέλος;

— Ἐγὼ Βουλγαρία; ἀνακράζει μορφαζούσα ἡ Ἄνδρομάχη, ποτέ; Θὰ κάνω τὸν Ἐρυθρὸ Σταυρὸ, νὰ νοσηλεύω!

— Καλὰ, τότε γίνου σὺ, Πίτσα, Βουλγαρία.

— Ὅχι, ὄχι οὐτ' ἐγὼ, προτιμῶ νὰ εἶμαι καλεῖτερα μαγειρίσσα, σισσιτάρχενα.

— Ἄ, καταλάβα, διὰ νὰ ἦσαι μακρὰν τοῦ πυρός, στὰ σίγουρα!

— Ὅχι, σας κάνω ἐγὼ τὴ μαγειρίσσα, διχοκόπτει ἡ θεῖα, ἐπεμβαίνουσα, νὰ μὴ μοῦ ἀνακατώσετε σεῖς τὴ κουζίνα μου. Ἐγὼ θὰ σᾶς τὰ μαγειρεύω μία χαρά.

— Μπᾶ, μπᾶ, μπᾶ, ὄχι, θὰ μᾶς φᾶς τὰ περισσότερα φηγητὰ, δι' αὐτὸ ἐπάχυνες ἔτσι. Ἐσὺ θὰ ἦσαι ἀπλὸς θεατῆς καὶ δὲν θ' ἀνακατωθῆς διόλου σταῖς ἰδικαῖς μας δουλειαῖς. Σὺ θὰ ἦσαι λοιπὸν ἡ Ρωσσία, ἀλλὰ θεατῆς μόνον καὶ τίποτε ἄλλο.

— Ε! καλὰ, καλὰ, ἀφοῦ σεῖς τὸ θέτε ἔτσι, ἀλλὰ εἰσθε ὅλοι παιδιὰ μου καὶ θέλω φρόνημα νὰ τὰ βολέψετε.

— Δὲν θ' ἀνακατωθῆς διόλου.

— Δὲν θ' ἀνακατωθῶ διόλου, παρὰ μόνον ὅταν μοῦ κάμετε ζημίαις.

— Καὶ σὺ, Εὐαγγελιώ, ἀφοῦ θέλεις καὶ σὺ νὰ ἦσαι θεατῆς δηλ. θεατρίνα, θὰ κάτσης ἐκεῖ, νὰ κάνῃς τὴν Αὐστρία. Δὲν θ' ἀνακατωθῆς, μὰ διόλου.

— Διόλου, παρὰ ἐὰν με πειράξετε.

— Δὲν θὰ σὲ πειράξωμε, τί νὰ σοῦ ζηλέψωμε; τὰ μωρὰ σου;

Πρὸς τὴν Δωδώνην λέγει:

— Σὺ, Δωδώνη, θὰ κάνῃς....

— Ἐγὼ; τὴν Πριγκίπισσα Μαρία, θὰ μαζεύω τοὺς τραυματίας καὶ ἀσθενεῖς καὶ θὰ ταξειδεύω με τὴν Ἀλβανία.

— Ὁραῖα, τὸ καλεῖτερο μέρος.

— Καὶ ἐγὼ; ἐρωτᾷ ἡ Λιλίκα.

— Σὺ; τότε θὰ κάνῃς τὴ τηλεφωνήτρια, μᾶς χρειάζεται διὰ νὰ συγκοινωνοῦν αἱ μεταρχίαι μεταξύ των. Κάτσε κοντὰ μου στὸ στρατηγεῖον.

— Καὶ τοῦ λόγου σου, ἡ ἀφεντιά σου δηλαδὴ, τί θὰ κάνεις, ἐρωτᾷ τότε μετὰ περιεργείας ὁ Πέτρος τὸ Μανωλάκη.

— Ἐγὼ; ἀ, δὲν τὸ καταλάβατε; ἀπὸ τὸ ὕψος καὶ τὴν πρωτοβουλίαν. Ποῖος διαργάνωσεν ὅλην αὐτὴν τὴν ἐστρατείαν; Ἐγὼ θὰ εἶμαι ὁ ἀρχιστράτηγος, δηλ. ὁ βασιλεὺς.

— Μοῦτρα γιὰ βασιλεῦ! τῷ παρατηρεῖ γελῶσα ἡ νταντὰ!

— Μοῦτρα γιὰ βασιλεῦ! ἐπαναλαμβάνει ἡ μικρὰ Πίτσα.

— Μὰ, γιὰ σταθῆτε πρῶτα νὰ δῆτε, ἐν θὰ

τὰ καταφέρω, καὶ ὑστερα μοῦ λέτε, ἂν ἀξίζω γιὰ βασιλεὺς. Μετὰ μικρὰν σιωπὴν.

— Λοιπὸν, εἰς προσοχὴν! διατάσσει τότε ὁ Μανώλης, ὑψώνων τὴν χεῖρα. Διατάσσω γενικὴν ἐπιθεσιν κατὰ τοῦ Κιλίκις. Σὺ πυροβολικὸν νὰ βάλῃς ἀδικόπως ὀμοβροντιακῶς κατὰ τοῦ κέντρον δι' ὅλων τῶν πυρῶν. Σεῖς δὲ 2α 5η 4η καὶ 7η Μεραρχίαι νὰ ἦσθε ἐτοιμοὶ εἰς δευτέραν διαταγὴν νὰ ὀρμήσητε ἐφ' ὕψους λόγῃ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ νὰ καταλάβετε μετὰ πάσης θυσίας τὰς θέσεις του. Σὺ δὲ ἱππικόν, μόλις ἰδῆς τὸν ἐχθρὸν φεύγοντα, νὰ τὸν καταδιώξῃς ἀπηνῶς.

Ἄπασαι αἱ μεραρχίαι ἐκλιναν ταυτοχρόνως τὴν κεφαλὴν, ὡς σημεῖον πλήρους ὑποταγῆς καὶ συμφωνίας.

— Ἐως ἐδῶ ἀριστα, ψιθυρίζει ἡ θεῖα.

— Σιωπὴ! ὅλοι νὰ κάμετε τελείως τὸ καθήκον σας. Λοιπὸν, διατάσσω.... Ἐμπρός! Σταθῆτε! ἐν λεπτόν ἀκόμη.

Ἄπαντες ἀνασύραντες ἐκ τῆς ζώνης τὰ ζῦλινα ξίφη των στέκονται ἐν προσοχῇ.

— Μὰ, καλὰ, ποῦ εἶναι ὁ ἐχθρὸς; ἐρωτᾷ ἡ Ρωσσία, σεῖς ὅλοι εἰσθε ἀδελφοί! Ποῖον θὰ διώξετε; Ποῖος θὰ τραπῆ εἰς φυγὴν;

— Μπᾶ, τί ἐκοντέψαμε νὰ πάθουμεν, λέγει ὁ Μανώλης, ἐλησημονήσαμεν τὸν ἐχθρὸν. Ποῖος θὰ κάμῃ τὴν Βουλγαρίαν, τὸν στρατηγὸν Ἰβάνωφ;

— Οὐδεὶς ἀπαντᾷ.

— Καλὰ, ἠννόησα. Σταθῆτε μίαν στιγμὴν νὰ σας τὸν φέρω ἀμέσως, τοῖς λέγει ὁ πολυμυτις Μανώλης καὶ σπεύδων ὑπὸ τὴν κλίνην τους, ὅπου συνήθως παραμονεύει ἡ γάτα τῆς οἰκίας καὶ κομίζει μεταξύ των χειρῶν μέγαν χονδροειδέστατον αἰλουρον, ὅστις ἤρχισεν ἀγριοκυτᾶζων πάντας νὰ μουγκρίζῃ.

— Ἴδου ὁ ἐχθρὸς, τοῖς λέγει.

— Πῶ! πῶ! αὐτὸς εἶναι θηρίον, ἀρκουδοῦ, ἀγριοχοῖρος, ἀνακράζου πάντες, θὰ μᾶς καταπιῆ ἓνα ἓνα, τοῦ χρειάζεται κατὰ κέφαλα.

— Μὴ τὸν φοβεσθε, τοῖς λέγει ὁ Μανώλης, μόλις ἰδῆ τὴν ὀρμὴν σας, θὰ τὰ χάσῃ, θὰ τὰ κάμῃ... θάλασσα καὶ θὰ φύγῃ νὰ, στὰ τέσσαρα. Θὰ ἰδῆτε.

— Ἐμπρός λοιπὸν, βάλτε τον εἰς τὸ δούρωμά του καὶ θὰ ἰδῆ ποῖοι εἴμεθα, λέγουν ὁ Πέτρος καὶ ὁ Μίμης. Ἡ δὲ θεῖα καὶ ἡ νταντὰ ἀρχίζου νὰ φοβοῦνται τότε.

— Σὺν σπουδαῖα καὶ ἀγρία βλέπω τὰ πράγματα, ψιθυρίζει ἡ καλὴ θεῖα.

— Σὺν νὰ βρωμᾷ πολὺ μπαροῦτι καὶ δὲν θάχουν βαστιμὸ, μορμουρίζει ἡ νταντὰ καὶ ἀλλοιμονον στὴ καυμένη τῇ γάτα.

Ὁ Μανώλης ἐν τῷ μεταξύ ζητεῖ ἐν πηλίκιον, ἐν πράσινον ζωνάρι καὶ μικρὰν ράβδον διὰ ξίφος, καὶ ἀφοῦ περιβάλλει τὸν φοβερόν γάτον καὶ τὸν καθιστᾷ τέλειον στρατηγὸν με

τὸ πιλίκιον ἐπὶ κεφαλῆς καὶ τὴν ζώνην μετὰ τοῦ ξίφους εἰς τὴν μέσην, τὸν τοποθετεῖ εἰς τὸ μέσον τῆς τραπεζῆς, ὅπου χαράσσει κάτωθι αὐτοῦ τὴν λέξιν «Θεσσαλονίκη», δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν Μοναστήριον καὶ Καβάλλα καὶ ὀπισθεν ἄνωθι πρὸς τὸ μαγεῖριον τὴν λέξιν «Σόφια» καὶ ἀφίνων αὐτὸν πρὸς στιγμὴν, ἐνῶ ὁ γάτος θυμώδης ἀγριοκυτάζων καὶ ἐμπνέων φρικτὴν, ἐκκινεῖ ἤδη ὅπως ἐπιτεθῆ πρώτος :

— Ἐμπρός ! γενικὴ ἔφοδος, ἀνακράξει ὁ Μανώλης. Καὶ σὺ, ψευτο-ἀρχοῦδα, γουρουῦσι, στή Σαλονίκη ! ἂν σοῦ βραστῆ.

Πάντες τότε κουρασθέντες ν' ἀναμένωσι, ρίπτονται κατὰ τοῦ ἐχθροῦ μετὰ πολλῆς ὀρμῆς, ἀνατρέπουν τράπεζαν καὶ καθίσματα καὶ ἄλλα σκεύη μετὰ τῶν ἐπ' αὐτῶν ἀντικειμένων παταγωδῶς, ὁ δὲ γάτος μιαιουρίζων καὶ ἔντρομος πηδᾷ ἀπὸ ἐπίπλου εἰς ἐπίπλον καὶ ἀπὸ καναπέ εἰς καναπὲν καὶ μὴ εὐρίσκων διέξοδον, διότι εἶχον κλείσει τὰς διόδους, τὸν κτυποῦν πάντες τόσον ἰσχυρῶς διὰ τῶν μαστιγῶν των καὶ ἀνιλεῶς, ὥστε οὗτος τσαγκρουίζων καὶ τὸν ἕνα καὶ τὸν ἄλλον φεύγει προτροπάδην, ζητῶν βοήθειαν, ἕως ὅτου ἡ καλὴ θεία καὶ ἡ νταντὰ λυπηθεῖσαι αὐτὸν, ἐπεμβάχινουσι καὶ τῷ ἀνοίγουν τὴν θύραν τοῦ μαγεῖριου νὰ σωθῆ.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἀνοίγει αἰφνιδίως ἡ ἐξώθυρα καὶ παρουσιάζεται ἡ οἰκοδέσποινα ἧτις βλέπουσα ὄλην αὐτὴν τὴν ταραχὴν, καὶ ἀποτεινομένη εἰς τὴν ἀδελφὴν τῆς :

— Καλέ, τί εἶναι αὐτά, τοῖς λέγει ἐπιπληκτικῶς, τί ἐπανάστασις εἶναι αὐτὴ ἐδῶ μέσα ; Πῶς τοὺς ἀφῆσες νὰ κάμουν αὐτὸ τὸ κακὸ καὶ δὲν τοὺς ἐμπόδισες ;

— Καὶ ποῦ εἴξευρα ἐγὼ τί θὰ κάμουν ; αὐτοὶ μὰς εἶπον, πῶς θὰ παίξουν τὸ Κιλκίς. Εἴξευρα ἐγὼ τί φοβερὸ παιγνίδι εἶναι αὐτὸ τὸ Κιλκίς, καλέ ;

— Καὶ τί καθώσατε μὲ τὴ Εὐαγγελίῳ τότε ἐκεῖ σὰν παρχμάνας ;

— Νά, μὰς εἶπαν νὰ κάνουμε τὴ Ρωσσία καὶ τὴν Αὐστρία.

Καὶ ἡ Κυρία σταυροκοπομένη.

— Κύριε Ἐλέησον. Ὅλοι διὰ δέσιμον εἶσθε. Βάλλετε τὰ πράγματα εἰς τὴν θέσιν των, ἄς πάη ὁ καθεὶς στὴ δουλειά του καὶ ἄλλη φορὰ μὲ ἀρχουδιάρους νὰ μὴν ἔχετε δουλειά.

Προβάλλων δὲ τότε καὶ ὁ Μανώλης λέγει πρὸς τὴν μητέρα του δικαιολογούμενος :

— Τί θές νὰ κάνουμε λοιπόν, καλέ μητέρα, νὰ μὴ πολεμοῦμε τοὺς ἐχθρούς μας ; Ἦθελες ν' ἀφήσω τὴ γάτα ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ κρεβάτι μου, δὲν ξεύρεις, ὅτι καὶ ὁ τόπος αὐτὸς εἶναι δικός μου καὶ μοῦ τὸν εἶχε βρωμίση ;

Καὶ ἡ μητέρα συλλογιθεῖσα τότε τὸν ὄζοντα σωρὸν, ἐμειδίασε καὶ ἐσυγχώρησε.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

— ΣΤΟΝΟΣ —

Τῶν ὧρατων ἡμερῶν μας τὰς ἡδίας ἀναμνήσεις δὲν ἐξήλειπεν ὁ χρόνος, ὁ τὰ πάντα ἐξαλείφων. Ἡ καρδιά ὑποκίπτει, πλὴν ἡ δύστηνος ψυχὴ μου εἰς αἰθέρων τὰς ἐκτάσεις πλανομένη νοσταλοῦσα πρὸς τὸ παρελθὸν θὰ στρέφῃ ἰσοσεῖ τοὺς λογιμούς της !

Τι εἴαν αἰωνιότης, ἀχανεῖς ἄβυσσοι χρόνον καὶ τὸ ἄπειρον αἰῶνων τῆ ψυχῆ προσημιδιῶσιν ; τί δὲ ἡ ἀθανασία καὶ αἰθέριαι ἐκτάσεις καὶ πᾶν ἀληθές καὶ μέγα ἄνευ τέλους ἄνευ κόρου ὡς μετέχον τῶν αἰῶν ν, ἄφθαρτον ἀκτινοβόλλον ;

Τι εἴαν χρυσαὶ νεφέλαι ὑπολαύσεις ἄλλων κόσμων νοεῶν καὶ φαντασίας ἄσυλλήπτου καὶ θαμβώδους ; τί ἂν θεῖαι συναισθησεῖς ἄγνωστοι ἐν τῷ ματαίῳ καὶ φθαρτῷ ὀλίκῳ κόσμῳ, ὑψηλῶν καὶ ὑπερόχων αἰσθημάτων συγκλονοῦσι, τῆς ψυχῆς τὴν θείαν φύσιν ;

Τι εἴαν τοῦ ἀνεσπέρου ἱεροῦ φωτός ἀκτίνες διασχίζουσι, πληροῦσι, καταγράφουσι τὰ σκότη ; καὶ τὸ πῦρ τῆς ἀληθείας φλόγας ἱερὰς ἐκπέμπον ἐξαγνίζει τὰς ἰδέας τῆς ψυχῆς, τὰς δυκαινοῦσας τὸ πανάμωμόν της κάλλος καὶ τὰς θείας αὐτῆς βλέψεις ;

Τι αἱ μυριάδες κόσμων, τί τὸ κλέος τί ἡ δόξα τί εἴαν ἡ εὐτυχία ἡ πραγματικὴ ἡ μόνη ἦν ματαίως προσπαθεῖ τις ἐν τῇ γῆ ταύτῃ νὰ δεῖξῃ ἄφθαρτος καὶ αἰωνία τὴν ψυχὴν μου περιβάλλει καὶ ὀρῶντας διανοίγει ὑπολαύσεως ἀφάστου ;

Πάντα ταῦτα θὰ σκιάξῃ τῆς ψυχῆς τρομώδης στόνος καὶ ἀνάμνησις ἡδέιο, ζωηρὰ καὶ ἀναξῶσα δὲν θὰ κόψῃ τὸν αὐχένα εἰς τὴν δύναμιν τῆς λήθης ἢς τὸ ἔδωκε διψαλέα ἡ ψυχὴ σπεύδει νὰ πῆν πέλσον ἔλατιουσα ὀπισω, πρὸς τῆς γῆς τὰς ἀταμνήσεις.

Εἰς ἡμέρας παρελθόντος φωτεινὰ εὐρίσκω ἴχνη, εἰς στιγμὰς τινας κρυβίσσας εἰς τὸ ἔχραντὸν τοῦ χρόνου περ κλείεται ἡ ζωὴ μου καὶ ἡ ὑπαρξίς μου πᾶσα ἡ χαρὰ ἡ εὐτυχία ἦν ἀπῆλυσσε ἡ ψυχὴ πλὴν δὲν θέλει ἀπολαύσῃ ποτὲ ἄλλοτε ὡς τότε !

Ἐν αὐταῖς ἡ μόνη σκέψις, ἐν αὐταῖς τὰ ὄνειρά μου. ἐν αὐταῖς τὰς διελθούσας ἵνα μὴ ἐλθῶσι πλέον ! πλὴν θὰ μένη ἡ σκιά των θέλγουσα ὡς καὶ ἐκεῖναι καὶ ἡ ἀνάμνησις των θεῖα εἰς τὸ θεῖον περιβάλλον θὰ ἠδύνη τῆς ψυχῆς μου τὴν μυστηριώδη θλίψιν !

Ἄν ἡ μοῖρα ἐν τῷ βίῳ ὄθῃς τὰ βήματά μου καὶ οὐνέπλεξε τοὺς πόθους τῆς γλυκειάς μας ἀγάπης ἡ ψυχὴ μου τῆ ψυχῆ σου ἄγνωστο, ἴσως δὲν ἦτο πλὴν καὶ πάλιν ἐδοξομένη ἵνα μὴ χωρισθῆ πλέον ! πλανομένη, νοσταλοῦσα, θ' ἀναμένη τὴν ψυχὴν σου !

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΑΛΒΑΝΟΠΟΥΛΟΥ